

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XVI.

V Ljubljani, 11. maja 1944.

Štev. 19 (756)

Pretekli teden se je na tem mestu vrnila tiskovna popusta. Datum bi se bil moral glasiti 4. maja 1944 (ne 27. aprila), zaporedna številka lista pa 18 (755), ne 17 (754). — Na čelu notranjih strani je bil datum pravilno postavljen: 4. V. 1944.

Narava ima svoje postave.

Slovenski rek.

DRUŽINSKI TEDNIK

Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III. Poštni predal št. 253. Telefon št. 33-32. — Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.303. — Rokopisov ne vračamo, nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za odgovor je treba priložiti 2 liri v znakcu.

NAROČNINA

1/4 leta 10 lir, 1/2 leta 20 lir, vse leto 40 lir. — V tujini 64 lir na leto. — Naročnino je treba plačati vnaprej.

GENE OGLASOV

V tokratnem delu: enostopna pobitna vrata ali njen preator (višina 3 mm in širina 55 mm) 7 lir; v oglasnem delu 4,50 lra. V dvobarvnem tisku cene po dogovoru. — Notice: vrata 7 lir. Mail oglasi: beseda 0,50 lra. Oglasi davek povzod za posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Danes:

Naša nova pravljica

Radovedni slonič

(Gl. str. 4.)

113 angloameriških letal sestreljenih

Führerjev glavni stan, 9. maja. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil objavlja:

Na področju Sevastopola se nadaljuje težki boj. Pri obrambi močnih sovražnikovih letalskih napadov so bojnica in lovski letala sestrelila 46 protiletalsko topništvo letalstva pa 10 nadaljnjih sovjetskih letal.

Severno od Jasija so bili brezuspešni slabotnejši boljševiški napadi. Nemški in rumunski letalski oddelki so severno od Traspola in vzhodno od Sereta z dobrim učinkom napadali sovražnikove pripravljene postojanke. Na nettunskem predmestju smo odbili nekaj krajevnih sunkov nasprotnika.

Rezervni pomorski načelnik Pollmann, poveljnik letne podmornice, je potopil na Sredozemskem morju 12 sovražnikove podmornice.

Proč severno norveško obalo so l. e. zaščitne sile vojnega mornarice skupno z letalstvom razpršile sovjet-ski oddelek brzih čolnov in uničili enki čoln. Protiletalsko topništvo na krovu zaščitne ladje in mornariško protiletalsko topništvo ter letalski letali, ki so ščitili sormenliavo, so zbili pred norveško obalo. Nad Vzhodnim morjem in nad Rokavskim prelivom 13 sovražnikovih letal.

Severnoameriški bombniki so izvedli večkrat ponovne strahovalne napade nad ozemlje Raiha. Metali so na predstolnico Raiha in na področje Braun-schweig, rušilne in zažigalne bombe, ki so povzročile škodo na poslovnih in izob. med prebivalstvom. Letalsko-obrambne sile so pri teh napadih uničile 86 severnoameriških letal med njimi 68 štirimotornih bombnikov. Nad zasledeni zapadnimi ozemli je zabil sovražnik nadaljnjih 11 letal.

V pretekli noči je letalo nekaj angleških letal bombe na Osnabrück.

Iz vojnih poročil nemškega vrhovnega poveljstva v preteklem tednu:

Pred Sevastopolom je sovražnik v zadnjih dneh snet napadal, a naše čete so zajele vse njegove krajevne vdore. Nemški lovci in protiletalsko topništvo so pri teh bojih uničili 130 sovjetskih letal. Severno od Jasija, vzhodno od Polocka in južno od Pskova so sovjeti brezuspešno napadali. Vzhodno od rumunskega Sereta so naši oklepniki grenadirji v hudih bojih zavzeli neko višinsko ozemlje. Uničili so 15 sovražnikovih oklepnikov in 41 topov ter privedli mnogo ujetnikov. Od 4. do 6. maja je izžubilo sovjetsko letalstvo na vzhodnem bojišču 140 letal. Med Prutom in Moldavo se je boljševiški poskus prodora izločil. Sovjetnik je v teh bitkah od 26. aprila pa do 8. maja izžubil poleg velikih krvavih izgub 386 oklepnikov, 92 topov in 100 letal.

Na nettunskem bojišču je izvedel sovražnik krajevne sunkove, ki so jih pa naše čete povsod odbile.

V boju proti komunističnim tolpom na Balkanu je sovražnik izgubil v mesecu aprilu 11.380 padlih, 3871 ujetnikov in mnogo priborov.

Anglo-ameriški strahovalni bombniki so izvedli 7. maja ponovni napade na mestno področje Bukarešte in povzročili škodo in izgube med prebivalstvom. Nemške in rumunske obrambne letalske sile so sestrelile 14 napadajočih letal.

7. maja ponovno so posamezna angleška letala metala bombe na področje Kölna in Düsseldorfa. Naše protiletalsko topništvo je sestrelilo 26 sovražnih letal, med njimi 17 štirimotornih bombnikov.

Položaj Švice v petem letu vojne

Bern, 8. maja. Zvezni svetnik Etter je govoril včeraj na zborovanju švicarske konservativne ljudske stranke o položaju Švice v petem letu vojne.

»O načelih in smernicah naše velike svetovne politike ne smemo biti in nastati nikakršni bistveni spori: jasna, absolutno lojalna in od nikake konjunkturalne narekovana nevtralnost. Mišlim, da ni odveč poudariti, da mirna in trdna volja vzdržanja in odpora, ki jo je naš narod doslej s toliko učinkovito trdoto očitoval, danes in jutri ne bo nič manjša, kakor je bila včeraj. Če bližnja bodočnost utegne roditi dogodke, ki bodo priložili vojno v novo obdobje, jo približali našim mejam in vplivali na naš gospodarski ter vojaški položaj.«

Odločeni smo, da svojo dolžnost, kar koli naj bi prinesla bodočnost, izpolnimo do konca vojne in še naprej na stari švicarski način in v popolni zvestobi. Švica bo tudi pripravljena prispevati pripadajoči delež k stvarnemu in duhovnemu sodelovanju pri novovni obnovi narodov in skupnosti narodov.«

Končno je omenil Etter kot nujne vojne probleme zagotovitev zdravstvenega knetskega stanu, dela družine in stvarno zavarovanje.

Veličastno protikomunistično zborovanje na Vrhniki

Prezident general Rupnik med Vrhnici. — Naši domobranci sredi navdušenega ljudstva v Cankarjevem rojstnem kraju. — Velik govor dr. Ludovika Puša

Preteklo nedeljo je Vrhnika, rodni kraj našega največjega pisatelja, doživela pomemben praznik: veličastno protikomunistično zborovanje, eno najlepših, kar jih je bilo zadnji čas pri nas. Z vseh strani so v slavnostno okrašeni in praznično čisti trg hitele množice ljudi, da slišijo besede govornikov, da vidijo domobrance, ki so si zadali za svojo življenjsko nalogo rešitev našega naroda in da odločno manifestirajo svoje protikomunistično prepričanje.

Vrhnike hiše so bile kakor umite od jutrnjega sonca, ko je že zgodaj zjutraj po vrhnških ulicah zaigrala domobranska godba udarno koronico. Domobranci iz bližnjih posadk so se postavili na glavni cesti proti Cankarjevemu trgu.

Ta trg s Cankarjevim spomenikom v sredini je bil v nedeljo prizorišče množičnega protikomunističnega tabora, ki ga je s svojim prihodom počastil tudi gospod prezident Rupnik sam. Nekaj pred deseto uro se je pripeljal s spremstvom in se ustavil pred poveljstvom vrhnških domobrancev. Gospoda prezidenta, ki je bil izvrstne volje, je pozdravil okrajni glavar g. Maršič, za njimi pa poveljnik bojne skupine g. major Lehman v imenu domobrancev, v imenu tržanov pa župan g. Hren. Gospod prezident se je iskreno zahvalil za dobrodoščilo, nato pa obšel domobransko in gasilsko četo in tudi nio po vojaško pozdravil.

Ob koncu čete je prezidenta čakala pisana skupinica deklet v naših narodnih nosah. Po prastarem običaju našega rodu so dekleta ponudila prezidentu kruha in soli, nato mu pa pripela na prsi slovenski sopek. Posebno je ganila silovslega generala majhna deklica, ki ga je pogumno pozdravila v imenu šolske mladine in

mu zagotovila, da bo tudi šolska mladina, četudi najmlajša, sodelovala poslej s svojim narodom ob strani vseh tistih, ki hodijo po poti, ki nam jo je nakazal gospod prezident.

Med gostim spalnim mladino in vrhnških tržanov je odšel gospod prezident na častni oder pred Cankarjevim spomenikom, kjer so se okrog njega zbrali okrajni glavar Maršič, poveljnik major Lehman, nemški zvezni častnik stotnik von Kamz, župan Hren, dekan Milavec in drugi.

Gospoda prezidenta na častnem odru je zbrana množica — bilo je okrog 4000 ljudi — navdušenno pozdravila. Zdal je zadonela koronica in že se je začel slovesen mimohod domobrancel, ki na čelu spreveda so jezidli trije kranjski fantje na iskrih belcih, sredini med njimi držeč veliko slovensko trobojnico. Za domobransko godbo so korakali naši fantje, strumno in udarno. Množica je vrle borco obsula s cvetjem in ovacijami, ki se dolgo niso hotele početi.

Po končanem mimohodu se je gospod prezident poslovil od Vrhnice in v svojih fantov in se oddaljil proti Ljubljani.

Zdal se je na Cankarjevem trgu pričelo veliko javno protikomunistično zborovanje, eno največjih in najlepših, kar jih je doživela naša pokrajina zadnji čas. Zbrano množico je pozdravil župan Hren, ki je po imenih toplo pozdravil zastopnika gospoda prezidenta majorja Lehmana, okrajnega glavarja Maršiča, zastopnika nemške vojske stotnika von Kamza, vse domobranske častnike in druge odlične goste.

Na govorniškem odru je zdaj poslušalec izpregovoril prvi govornik, svetnik pokrajinske uprave gospod dr. Ludovik Puš, izvaljal je:

Govor dr. Ludovika Puša

Slovenski narod je po številu majhen, po duhovni moči svoje kulture, ljubezni do domovine in Boga ter po narodni zavednosti pa nikakor ni med najmanjšimi v Evropi. Iz slovenske zemlje in krvi so se nam rodili veliki možje, ki so v usodnih trenutkih narodu kazali pot. Med njimi je tudi vaš rojak Ivan Cankar, ki je v letih strahote med prvo svetovno vojno napisal svojemu narodu oporo, kakor bi je lepe in čisteje ne mogel zapustiti sin največjega naroda.

Pred pesnika preroka je stopila Smrt in ga z ostrimi besedami pozvala naj pokaže sadove svojega življenja. V smrtni grozi je izstisnil iz svojega srca klic: »Mati.« Toda strogi sodniki ni bilo dovolj: še ga je srepo motrila in čakala odgovora. V drugo je odprl usta in vzkliknil: »Domovina.« Še vedno se sodnici — Smrti obraz ni omečal. Tedaj pa je je pesnikovo srce razkralo na dvoje, in je dalo, kar je še imelo: »Bog.«

In pri tisti priči se je Smrt spremeniła v dobrotno odrešeno, pesnik pa je vstal kakor iz dolgotrajne bolezni v novo življenje.

Mati — Domovina — Bog... oporoka človeka, ki je svoj narod ljubil z vsemi utripi svojega srca.

Naš narod se je pogreznil v težko, smrtnonevarno bolezen in danes se zvija v smrtnih krčih. Tudi prednji je stopila božja poslanka Smrt in ga pozvala, naj izpriča svojo življenjsko moč. S čim bomo Slovenci strogi sodnici dokazali svojo nepremagljivo voljo do življenja? Z velikim pesnikom bomo na ves glas povedali Smrti in vsemu svetu, da so nam bile, so in bodo naše vodnice tri ljubezni, porojene iz enega srca: ljubezen do naših mater, ki so rodile nas kot Slovence, kot sinove in hčere slovenskega naroda, ljubezen do naše prelepe zemlje, ki jo kličemo za svojo drago domovino in ljubezen do Boga, v čigar gospodovni roki leži usoda narodov.

Narod

Prva vrednota, za katero bijemo sedanjji boj na življenje in smrt je narod. Narod pa korenini v družini. Družina je začetek in počelo našega telesnega življenja, narod pa je tvoje in ohranjalec naših duhovnih prvin. Narodna zavest je ono močeno gibalno, ki veže in združuje ljudi sorodne krvi v nerazdružno skupnost.

To vemo mi, to vedo tudi komunisti. In kaj so storili komunistični izvržki slovenskega naroda? Svojo nedelno, nejnauško in nemoralno borbo za socialno revolucijo, ki naj jih privede na oblast, so oblekli v oblačilo čiste borbe za svobodo naroda. Še danes pridigujejo na mitingih in s

pisano besedo, da bijejo boj edinole za svobodo naroda in njegovo lepo bodočnost. To je pa največja in najpodlejša laž, izrečena našemu narodu, ki ji v zgodovini ni primere. In v dejstvu, da je narod tej nesramni laži sprva verjel, in ji deloma še danes verjame, leži vsa tragika naše usode, ki bi nas bila skoraj pogubila.

Danes točno vemo kar so nekateri vedeli že takoj spčetka, pa jim množice niso verjele, da vodijo to osvobodilno borbo partiji, to je komunisti, vse drugo je navlača. Saj so si sami dali ime partizani! Vsa vodilna mesta imajo v rokah partiji: oni so komandanti, politikomisarji, terenci itd. Kdor danes tega ne verjame, je duševno bolan. Komunistična partija je pa izrazito mednarodna in v bistvu protinarodna organizacija — to čitkajo že vrabci na strchah. Ali ste morda slišali besedo kominterna? Poznajo jo že otroci! Pomeni pa komunistično internacionalo, ki krepko deluje naprej, čeprav so jo na papirju razpustili, da nasujejo svetu peska v oči. Ta komunistična internacionala pozna samo dva razreda: proletariat in buržoazijo ne glede na narodnost. Če bi komunisti zmagali, bi po svojem nauku narode sploh zatrli, ker zanje vrednota »narod« sploh ne obstoji; narodnost je namreč v prvi vrsti duhovni pojem, a duhovnost oni zamestavajo. Čimprej torej ljudska skupnost kot narod zginje, tem prej bo komunistem nastopil tudi pri nas.

Spomnimo se na dni po 27. marcu 1941! Že 20 let pred tem datumom je pri nas podtalna komunistična organizacija načrtno razkrajala narod in zastrujala njegove duhovne vrvice. Rovarila je proti državi in proti oblastvom, uprizarjala štrajke, minirala solidarnost stanov, kužila umetnost in znanost — skratka pripravljala je teren za revolucijo. Zlasti je bilo vidno delo kominterne in partije med vojaštvom. Ob prvi mobilizaciji leta 1939. je partija temeljito pripravila razpoloženje za dogodke v aprilu 1941.

Kaj se je takrat dogajalo? Komunisti in njihovi pristaši v današnji OF so v trenutku, ko se je narod znašel v vojni, izdali parolo: »Čemu boj, odvzete orožje!« Tako smo po njihovi zaslugi sramotno izgubili vojno v nekaj dneh in — kar je še huje — omadeževali svojo čast. Jasno je sicer bilo, da vojno moramo izgubiti — ali izgubili bi jo bili častno. Tada komunistom je bilo do tega, da narod zaide v čim večjo nesrečo: da bo tako čim bolj gođen za namene revolucije po načelu: »Čim slabše tem boljše.«

Niso pa minili trije meseci, že so isti partiji vrgli med narod parolo o obožovanju odpora za osvoboditev naroda.

Nato je govornik med drugim poudaril:

Slovenski kmet, na katerega nekateri gledajo s pomilovalnim nasmeškom, je po naravni zdravi pameti spregledal zločinsko igro OF, sprevidel je, da vse to vodi kmetja in narod v propast. V njem se je vzbudila elementarna volja po življenju in samoohranitvi. In to hotenje je bilo tako močno, da je zavrglo vse ofarske osvobodilne evakarije in se ne glede na govornice levo in desno o izdajalcih in drugem odločilo za samoohrambo. Tako so nastale vaške straže; rodilo jih je najstrahotnejše gorje in iz njega je zrastle volja po samoohranitvi. Kdor trdi drugače, je lažnivec. Zdal pa povejte, kdo je tu izdajalec? Ali tisti, ki za ceno lastnega življenja zagrabijo za ponujeno puško, da prepreči najhujše in reši sebe in svoj dom uničenja in s tem obvaruje narod propada, ali tisti, ki je ta strahoten položaj povzročil, da bi podžgal revolucijo in prišel na oblast za ceno narodove pogube?

Dogodki 8. septembra in naslednjih dni so vse to do kraja potrdili. Savojsci so pustili vaške straže gladko na cedilu, jih izdali in se dokončno spajдали s banditi. Kazalo je, da se bo komunistom načrt v celoti posrečil kljub temu, da so imeli ogromno večino naroda proti sebi. Toda s pomočjo nemške vojske se je nakana ponesrečila.

V najhujši stiski je stopil na čelo naroda mož-vojak, ki si je postavil težko nalogo, da reši slovensko ljudstvo propada. Ta mož je general Rupnik, ki je na temeljih slovenskih vaških straž prikladal v življenje slovensko domobranstvo. In to domobranstvo je sprejelo v svoje vrste prostovoljne borece proti komunizmu — evet naroda — je danes na zmago-slavnem pohodu.

Domovina

»Hodil po zemlji sem naši in pil nje preleste...« poje pesnik ves prezet lepote in miline, ko se vrne iz tujine v svojo rodno zemljo. Naši kraji in pokrajine so znane širom sveta kot eden najlepših delov v Evropi; vsaka pokrajina ima svoje posebnosti in svoje čare, vse skupaj so pa kakor krasen sopek najzlahtnejših cvetlic.

Naravnost v obraz so udarili to podobno raja mednarodni zločinci, ki so zavrgli svojo mater in svojo domovino, pa pravijo da so Slovenci in da rešujejo slovenski narod. Slovenske vasi so zagorele in še gorijo. S krvavimi žulji pridnega slovenskega človeka pripravano skromno premoženje ližejo ognjeni žubli in po dolinah in planjavah, otožnih in zapuščenih, se valjajo oblaki črnega dima. Kjer so pred nedavnim pozdravljale popotnika izza sadnega drevja bele hiše, tam štrlijo danes marsikje ožgane in očrnele razvaline proti nebu.

Kako je prišlo do tega, da je bilo samo v ljubljanski pokrajini uničenega več ko 3 milijarda lir narodnega premoženja? Komu in čemu je to v korist? Kdo je kriv?

Če je v normalnih razmerah kdo podtaknil ogenj, so požigalec prišli in strogo kaznovali. Ljudska sodna nad požigalec je bila neizprosna in neumljena. Nikdar več ni tak človek mogel postati vreden član človeške družbe. Zakaj za kmečkega človeka ni konalu večjega zločina, kakor še nekdo upepel kmečko domačijo, na kateri kmet visi v svo drugučno ljubeznijo, kakor moderni mestni nomad, ki nima nikjer pravega doma.

Danes pa v imenu narodne osvoboditve, ki je — kakor smo videli — nesramna laž, ležijo požgane in razrušene neštete slovenske vasi in domačije. Naj nihče ne zagovarja komunistične OF, češ da ni vseh vasi požgala in razdejala sama. Če jih ni sama, je pa s svojim zločinskim ravnanjem priklcala nad vaške strehe badoljevske kulturonošce. Naša domovina je zgorela in gori po krivdi komunističnih tolovajev. Škoda na premoženju je strahotna. Kdo nam jo bo povrnil? Ste si že kdaj stavili to vprašanje, ko ste slišali o nekakšnih bonih OF, ki pravijo, da jih bodo izplačali menda eno ali dve leti po osvoboditvi? Vprašajte se, kdo bo plačal velikanske odprte bone požganih in razdejanih vasi! In se ob tem vprašanju zamislite vsi, ki kaj imate pod palec, pa nemara ploskate razdejanju!

Naša domovina joka v dimu in pepelu. Toda iz ognja vstaja nov, prekaljen slovenski človek, ki je oblekel vojaško suknjo in prijel za puško, da očisti svojo zemljo mednarodna bolj-

ševiškojudovske nesnago in iz trpljenja zleti v novo bodočnost kot ptič Feniks. To je naš slovenski domobranec. On sliši jok in drget svoje ljubljene domovine, v oči in nos mu udarja duh po ožganem tramovju, on sliši prošnje ubogih beguncev, pa pravi: »Ne bom odložil orožja prej, dokler ne bo očisten zločinec zadnji kosček slovenske zemlje. Za to sem porok s svojim življenjem in srčno krvjo!«

Bog

Slovenski človek je ves prežet žive vere v Boga. Iz pristne slovenske duše je privrel Ivanu Cankarju, ki sicer v življenju ni kazal svoje vernosti, oni čudoviti stavek: »In takrat se je srce razkralo na dvoje in je dalo, kar je še imelo: Bog.«

Stališče komunizma do Boga in vere je dovolj znano, čeprav s tem vprašanjem komunisti najbolj taktizirajo. Marksizem, ki je za komuniste evangelij, zanika človeško dušo in vse duhovne vrvice, ki bi ne bile posledice smnovnosti materije; dosledno temu zanika Boga in vero vanj. In ne samo to. Komunizem Boga preganja in vero vanj zasleduje kot nekaj, kar je razvoj komunizma bistveno nasprotnega. To so znane stvari.

Zato je pa pristnemu slovensko čutečemu človeku komunizem tuj zlasti v vprašanju vere v Boga. Naš narod se ima nedvomno zahvaliti neomajni veri in globokemu verskemu življenju, da se je ohranil preko vseh nesreč v svoji zgodovini do današnjega dne. Slovenski narod ne more zapuati v svojo fizično moč, tem manj, ker je od vseh strani obdan z velikimi narodi. Zaupa pa z vso silo v svojo duhovno moč, a jedro te moči je vprav neomajno zapanje v Boga, čigar vsemogočna roka vodi in urejuje odnose med narodi in ne dopušča, da bi bil brez lastne krivda ponižan in uničen tudi najmanjši narod pod soncem.

Komunizem je načelno proti Bogu in veri. Ker ima v OF absolutno besedo partija, je torej vse osvobodilno gibanje naših tolovajev načelno protiverško. Ofarji to seveda taja in prikrijava. Zvabili so v svoje vrste zaradi krinke nekaj duhovnov, ki so pa prišli že v semenišče po naročilu partije, da bi bilo tudi s te strani vse preskrbljeno. Kogar ti sprijeni duhovni v OF motijo, naj vpraša škofa, kako je s to stvarjo, pa bo zvedel, da je »partizansko škofu« Mikuzju prepovedano izvrševati bogoslužje. S tem je to vprašanje rešeno.

Ni pa za nas rešeno vprašanje, zakaj so komunisti pobili čez 30 duhovnikov in zakaj so načrtno mučili in morili najboljše katoliške vernike-laike. Stvar je sicer povsem jasna: to so njihovi največji načelni nasprotniki. Ni pa rešen njihov zagovor, da niso proti veri. Da jim je vse, kar je v zvezi z Bogom, navdse zopno, dokazujejo požigi cerkva in strahotna bogoskrunstva po raznih cerkvah. Svoje odnose do vere in Cerkve so komunisti dovolj jasno izpričali s svojimi dejanji, ki so zgovornejša kakor vse besede. Poznamo jih tudi s te strani.

Ker je pa na drugi strani za slehernega Slovence čisto jasno, da bi nas uničenje vere ali tudi le zastavljanje verskih vrednot niuno duhovno in nacionalno onemoglobo za krepko in polno življenje, je naš narodni sovražnik št. 1 vsakdo, ki bi nam popustil kakor koli izpodkopati našo vernost. Ker je komunizem in z njim OF nujno in načelno protiverško gibanje, je torej OF naš smrtni sovražnik.

Komunistično gibanje ni nikakršna zgolj politična akcija, temveč je pristni satanizem, je boj zločin proti dobremu, boj hudici proti Bogu, boj mednarodnega zločinstva proti nacionalnim vrednotam. Tu ni ne usmiljenja, ne sprave. Kdor govori drugače, je neposredno ali vsaj posredno v satanovi službi.

Mi se borimo za zmago svetlobe nad tamo, za kraljestvo duha nad golo materijo, za gospodovanje božjega Duha nad satanom. V tej borbi ne bomo podlegli, ker je sveta in pravična in je Bog z nami.

Zaključek

Slovenci smo majhen narod, vendar narod poštenjakov, pridnih delavnih ljudi in nacionalno zavednih narodnjakov. Ne moremo posegati v razplet svetovnopoličnih dogodkov in v obračunavanje med velikimi narodi. Eno je pa takoj naša velika naloga in dolžnost: da na svojem slovenskem ozemlju in iz svojih narod-

Listek „Družinskega tednika“
Zakaj čebele plošajo?
 NAPISAL dr. A. BERGER

Kamor koli že pridejo evropski izseljenci v prekomorske dežele, povsod skušajo presaditi na nova tla tudi kosček domovine. In tako jemljejo s seboj razne spominke, živali, domače orodje ali pa tudi domače rastline.

To je človeško in razumljivo, toda pogosto ima takšno ravnanje neprijetne in nepredvidene posledice.

Kako napak je na primer bilo, ko so evropski izseljenci prinesli vrabce v Avstralijo. Ker tam ni naravnih sovražnikov teh malih sivčkov, pač pa vsega, kar potrebujejo za življenje, na prebitek, so se vrabci v Avstraliji razpasli v pravo nadlogo. Avstralci so žrtvovali ogromne vsote denarja, da so jih toliko zatrli, da ne ogrožajo več polja in raznih pridelkov na njih.

Neka Kalifornčanka, ki se je poročila v Avstralijo, je vzela s seboj neke vrste kakteje, ki je zaradi svoje hitre rasti posebno primerna za živo mejo. Odločila se je bila, da bo vrt v novi domovini ograjila s temi kaktusami, kar bo poceni, hkrati jo bo pa z zmerom spominjala na domače kraje. Kajpak je rastline še doma skrbno očistila prsti in umazanje, da bi čiste prinesla v novo domovino.

Mlada žena je bila izredno vesela, videč, kako se je nasad obnesel. Izredno hitro namreč so v Avstraliji te kakteje poglnele tako visoko, da se tako predrzen tat ne bi mogel čez to živo mejo v njen vrt. Kmalu se je pa njeno veselje izpremenilo v strah, saj so kakteje tako hitro rastle in se razraščale, da so prerastle ves vrt, vdrle celo v polja in do gozdov in zadušile vse druge koristne rastline. Avstralci so bili obupani, ker besneči rastlini niso mogli do živca ne s krampom ne z lopato in tudi z ognjem ne.

Kaj storiti? Neka bistra glavica se je domislila in vprašala za svet znanstvenika. Ti so ugotovili, da je Kalifornčanka sicer prinesla v Avstralijo kakteje, pozabila je pa uši-škratnice, ki v Ameriki te kakteje brzda, da se preveč ne razbohotijo. Takoj so Avstralci naročili v Ameriki 100.000 škrlatnic in jih poslali v boj proti kaktusom. Male živalce so zmagovali končale to vojno in rešile Avstralijo.

Ravno narobe se je pa v tej pokrajini zgodilo z deteljo. Tudi deteljo so v Avstralijo importirali in jo posejali. Prvo leto je izvrstno uspevala, toda samo eno leto, zakaj na koncu leta ni imela nobenih semen. Nova uganika, ki jo je morala spet rešiti znanost. Tisti, ki so prinesli v Avstralijo deteljo, so pozabili prinesiti z njo tudi čebele, ki oplajajo deteljin cvet. Čebel pa v Avstraliji ni, prav kakor tam tudi ni čmrcljev. Spet je morala Evropa prisložit na pomoč s čebelami, in že naslednje leto je bila žetev detelje spet izvrstna.

Čebelic, te živalce, ki nam po pravici veljajo za zelo marljivosti, imajo med drugimi dobrimi lastnostmi tudi, da izpodbujejo rastline, ki jih oplajajo, k pospešenemu proizvajanju medu. S tem, ko pijejo ta sladki nektar, pa hkrati izpolnjujejo vsrvišeno nalogo, ki jim jo je dodelila mati narava: otrešajo cvetni prah na pestice in s tem oplajajo rastline.

Bistri čebelarji so izkoristili lastnost čebel, da se vračajo stalno na tista polja, ki dajejo posebno dosti medu. Odišavili so med s cvetjem posebno izdatnega polja, privabili čebele, jih

navadili na ta vonj in tako dosegli, da je na tisto polje letelo vse več in več čebel. Žetev medu je znatno poskočila prav zato, ker se čebele niso zamujale s iskanjem, se motile s posameznimi cvetovi med potjo, temveč letele vselej naravnost na bogato polje, kjer so nabrale še enkrat več medu, kakor sicer, hkrati pa tudi vse cvetke bolje oplodile, da so imele precej več semen, kakor bi jih bile sicer imele.

Ugotovili so torej, da se tak način obnese, toda vprašanje, zakaj lahko na čebele tako vplivamo, je ostalo še zmerom odprto. Zakaj so na lepem čebele iz celega panja letale samo še na eno polje? To uganko je razrešil monakovski biolog K. von Frisch. Čebelar ve, da so med čebelami-delavkami takšne, ki zbirajo med, pa tudi takšne, ki zbirajo cvetni prah in ga dajo iz njega satovje. Učenjak je ugotovil, da se čebele med seboj sporazumevajo, in sicer s plesom.

Če čebela-delavka odkrije posebno izdatno zležišče medu, se takoj vrne v panj in tamkaj teka venomer v krogu. Pri tem neprenehoma otepa z zadkom sem in tja. S svojim nenavadnim vedenjem opozori nase druge delavke. Te prihitijo k njej in s svojim tipalkami ugotovijo vonj cvetlice, kjer je čebela bila; zdaj se tudi same napotijo k njej.

Ti plesi trajajo tako dolgo, dokler

zaloga medu ni izčrpana in postajajo vse počasnejši, brž ko jame primankovati medu na tisti paši. Zbiralke medu plošajo v pravem krogu, zbiralke cvetnega prahu pa simo v polkrogih. Ko pridejo do tolike polkroga, jamejo mahljati z zadkom. Pri tem otrešajo drobce vonjavega cvetnega prahu svojim sovratnicam na tipalke, tako da si ga je zapomnijo in odlete naravnost k tisti cvetlici, ki tako diši in daje dosti medu.

Pri svojem poletu čebelicam niso mar druge vonjave, temveč odlete naravnost na cilj, četudi je daleč. Ugotovili so, da v takšnem primeru lete čebele tudi dva kilometra do tri kilometra, da pridejo do zaželenega pašja.

Ko vidimo, kako čudovito se med seboj te živalce sporazumevajo in uporabljajo vonj kot kačipot, smo še bolj presenečeni, ko spoznamo, da se čebele prav lahko zmotijo pri vstopu v panj. Sicer tako modra čebela tu dokazuje, da nima razuma. Če namreč pomaknemo panj tako, da je vhod nekoliko višje ali bolj ob strani, bo čebela najprej priletela nanekaj tja, kamor je vajena. Ko bo videla, da ni odprtine, bo prestrašeno begala sem in tja, dokler je ne bo naposled odkrila vhoda. Čebelarji poznajo to čebeljo lastnost, zato pobarvajo panje ob vstopu po navadi s kakšno živo barvo, ki služi čebelam za kačipot.

(Neue Illustrierte Zeitung.)

PRIKAZEN

Ko je potem Hans precej pozno ponoči odšel od Hölderleinovih, se je Ana tiho splazila iz hiše, odprla garažo in izveljela iz nje svoj mali Ford. Potem je avto poglala in čez nekaj minut že privozila do strmine, ki je vodila do usodnega ovinka.

Noč je bila temna in le tu pa tam je prisvetlila izza oblokov mesec in počasno osvetlil poleg poti rastoče drevje. Ana se je polotila strah. Odgnala ga je in le še krepkeje stisnila krmilo. Zmanjšala je hitrost in preizkusila zavore. Počasaj je drsel avto dalje. Ana je na tej poti tako rekoč poznala vsak kamenek, a zdaj ponosi se ji je vendar zdelo vse spremenjeno. Zdalje je pred seboj zagledala neki sij, ki se je prikazal in spet izginjal. Spet jo je mrzlo spreletelo. Ali naj tvega?

Ustavila je avto in premišljevala. Vse okrog nje je vladala grobna tišina. Njen edini spremljevalec je bil revolver, ki ga je tiskala v desni roki. Potem se je odločila. Pogrnala je avto. Zdalje je morala biti v bližini usodnega ovinka. Še sto metrov, še padeset...

Pogledala je kvišku in krj ji je zledenela v žilah. Na široko je odprla oči, da bi bolje videla. Tam ob skalovju se je premikala prikazen. Tem bliže je prihajala z avtomobilom, tem razločnejše je videla velkanske postavo nekega moža, ki se ji je bližal. Ne, ni bil mož, okostnjak je bil, smrt, ki ji je grozila s svojimi koščinami rokami. Kriknila je in skušala obrniti avto. A bilo je prepozno. Prednja kolesa so zavozila v prazno in avto je zdrvel v prepad. Ana je s skrajnim naporom svoje volje odskočila iz njega in obležala na cesti.

Nekaj trenutkov je ko omamljena ležala na cesti. Potem so ji možgani začeli delovati. Zgrabila je revolver. Mrzlo orožje ji je dalo pogum. Pogledala je kvišku v skalovje. Prikazen je izginila. To nenadno izginotje se ji zadelo zelo sumljivo. Zdelo se ji je, da se mora v naslednjem trenutku zgoditi nekaj strašnega. Mrzel veter je vel skozi gozd. Zdalje je zaslišala v globeli, kamor se je zvalil njen avto, čuden šum. Ali je prikazen odšla k

njenemu avtomobilu? Ali so pa morda tam spodaj ljudje? Naslednji trenutek je Ana zagledala spodaj majhno svetilko, ki se je bližala njenemu avtomobilu. V svitu luči je zagledala moško postavo. Splazila se je proti prepadu in nehalno plazeč se, stopala bliže. Tedaj je zagledala izdajalsko luč tik svojega prevrženega avtomobila. Stisnila je revolver in pogumno stopala dalje. Veter, ki je šelestal v listju ji je pomagal, da ni bilo slišati njenih korakov. Zdalje je stala pri avtomobilu, neznan moški ji je kazal hrbet in stikal po avtomobilu.

»Roke kvišku!« je pogumno dejala. Mož se je obrnil in dygnil roki. Tedaj je Ana od presenečenja stopila korak nazaj. Pred njo je stal njen častilec kinooperator Hans. Takoj nato se je pa spet zbrala in zapovedala:

»Pojdite na cesto. Pri najmanjšem poskusu, da bi ubežali, bom streljala.« Hans Wolf je stopal po strmini nazgor in se ni obrnil. Ana je stopala tik za njim z naperjenim revolverjem. Niti trenutek ga ni izpustila iz oči. Na cesti je ustavila neki po naključju mimovozeči avto in odpeljala Hansa na stražnico.

Preiskava je pokazala, da je kinooperator Hans projeiral na skale izrez iz nekega starega filma. Vozač, ki je nenadno zagledal pred seboj prikazen, je izgubil oblast nad krmilom in padel v prepad, kjer ga je brezvestni slepar izropal.

Hansa je sodišče obsodilo na do smrti ječo. O Ani je dolgo časa vse mesto govorilo, vsi časopisi so prinesli njeno sliko in pisali o njenem pogumu. Ko se je pa ta zadeva naposled nekoliko poglobila, se je Ana poročila s farmarjem Frankom in za zmerom odšla na deželo. O prikazni na ovinku pri sv. Roku namreč ni hotela ničesar več slišati.

VALJENJE Z VALILNIKOM

Napisal I. Seher

Valjenje z valilno napravo (inkubatorjem) je le posemanje naravnega valjenja. Prednost umetnega valjenja je v tem, da se piščanci lahko izvale v kateri koli letni dobi in v kakršni koli množini. Umetno valjenje omogoča tudi skrbnejšo rebo perutnine in je povsod bolj umestno, kjer se goji perutnina v večjem obsegu. Zato so danes vse perutninske farme oskrbljene z umetnimi valilniki. Valilne centrale pa valijo za več interesentov skupaj. Uspeh umetnega valjenja ne zaostaja za naravnim valjenjem, če je stroj dober in če pravilno ravnamo z njim.

Valjenje z inkubatorjem ni novo, saj so se že stari Egipčani pečali s tem načinom ter so za to uporabljali posebno peč. Za ogrevanje so v starih časih uporabljali celo konjski smol, ki ga je pozneje zamenjal ogenj.

Prvi stroj za umetno valjenje je sestavil Bornemain in ga imenoval »Ecalebion«. Danes imamo valilnih aparatov raznih vrst in sistemov, ki so bolj ali manj uporabljivi, imamo aparate v obliki mize, omare, soda itd.

Valilniki so urejeni tako, da se ogrevajo z vodo ali z zrakom. V večjih strojih ogreva vodo ali zrak elektrika, v manjših petrolej, spirit ali podobno. Vsak stroj, bodisi tega ali onega sistema, je dober, ako v njem lahko ohranimo stalno toploto povprečno 39°C. Poskusi so pokazali, da je bolje začeti s 38° in stopnjevati do 38,5°, na koncu do največ 40°. Inkubator ima v notranosti navadno dve polici: na zgornji so jajca, v spodnji pa padajo izvaljeni piščanci. Čev, ki ogreva ta prostor, je tako prikrita, da kroži ozreti zrak ali voda okoli jajc ter jih stalno in enakomerno ogreva. Razen tega je v tem prostoru posoda ali dve — po velikosti stroja — v kateri je voda, ki polago

ma izhlapeva in sprejemajo tako jajca potrebno vlago. Tu so tudi toplomeri. Inkubator mora imeti dobro ventilacijo, da prihaja vanj stalno zadostna svežega zraka. Dvigavanje svežega zraka, prav za prav kislika, je za uspešno valjenje zelo važno.

Preden vložimo jajca v valilnik ga moramo preizkusiti, če pravilno deluje. Stavilo jajc, ki jih vložimo, so ravna no velikosti valilnika. Dobe so valilniki za 50 ali 100 jajc ali za poljubno višje število, na tudi za več tisoč. Velike farme in valilne centrale imajo valilnike za 10.000 in več jajc. Pri naravnem valjenju zapusti koklja vsak dan gnezdo, pri čemer se jajca prezračijo in ohladijo na 30 do 32°C. Prav tako se mora ravnanje tudi z jajci v valilniku v velikih strojih se jajca obrabati in zraščati avtomatično, pri manjših pa jih obrabamo z roko; tu se jajca zaznamujejo na eni strani s svinčnikom, da pri obrabanju vemo, katera jajca so že obrabljena. V začetku moramo jajca vsak dan enkrat (lahko tudi dvakrat) vzeti iz valilnika ter jih obrniti na drugo stran kar moramo storiti v desetih minutah. Pri tem se jajca tudi prezračijo.

Prostor, kjer stoji valilnik, ima stalno toploto 12 do 15°C. V tem prostoru se jajca obrabijo in zraščijo do osemu-najstega dne. Pozneje jajca pustimo v miru.

Izvaljeni piščanci se gastejo in skušajo priti k vratcem k svetlobi, ker pa je zornica polica na kateri ležijo jajca, krajša od spodnje padajo piščanci na doljno polico.

Vsak valilnik ima regulator za ravnanje toplote ter vnašomer ali hidrometar za merjenje vlažnosti. Čim večja toplota je v valilniku in v prostoru, kjer stoji stroj, tem večje je izhlapevanje vode v laien, zaradi tega mora biti v aparatu vedno dovolj vlage.

Vse delo pri valilniku nikakor ni naporno in težavno, tudi ne zahteva posebnega znanja ter se izvrši vse delo pri 200 jajcih lahko v 15 minutah dnevno. Važno pa je, da je oseba, ki ravna z valilnikom, vesela in patlačna.

Uspeh valjenja je čisto odvisen tudi od pasme, ker je odstotek oplodjenih jajc večji pri lahkih pasmah.

Kislo zelje je zdravo

Že v srednjem veku je bilo kislo zelje ne samo izvrstna jed temveč tudi uvaževano zdravilo za razne bolezni. V 15. in 16. stoletju so ga uporabljali za zdravljenje skorbuta. Neki višji vojaški zdravnik je v letu 1793. izjavil v armadi princeva Evzena, da je kislo zelje edino zdravilo, da mornarji na odprtem morju ne zbole za skorbutom.

Od tistih dob na pobeni ladji ni manjkalo dos kislega zelja. Danes vemo, da je kislo zelje posebno koristno zato, ker vsebuje dragoceni vitamin C, nič manj pa tudi zato, ker pri vrenju zelja v kisline nastala mlečna kislina, ki je izredno zdrava za človeka in živali. Zato je kislo zelje kljub nerednosti izvrstno hranilo.

OKVIRJI ZA SLIKE

V VELIKI IZBIRI, NIZKE CENE
I. GAMBERGER
 KOLODVORSKA UL. 13

TORBICE rokavice, čevlje itd. barvate s specialno barvo, ki usnuje uo škoduje. Etaks, Napoleonov tr.

KOSIJO TRAVE, deteljiska, alj sadovnjaka v zamenj v najem za Bežigradom ali v Šiški, s te ali z one strani bloka. Ponudbe na ogl. odd. »Družinskega tednika« pod šifro »Dobro plačilo«.

ZNAMKE pokrajinske, kompletne, male frankovane do 5.— Lir in dobrodelno — tudi posamezne, kupim. Ponudbe z oznako količine in cene na oglašni oddelček »Družinskega tednika« pod »Znamke«.

DROBEN DETEKTIVSKI PROBLEM

Vražja ženska / NAPISAL HEINRICH RUMPF

Ko sem zadnjič stopil v sobo dr. Vonderburga, je pravkar odložil neko pismo. »Vražja ženska!« je vzkljnil in mi pomolil neko fotografijo. »Kajpak boste rekli, da takšna ženska ne more biti vražja, kajne?« Nasmehnil se je in nadaljeval: »Le poslušajte njeno zgodbo in sami sodite. Vendar moram iz raznih vzrokov, ki jih boste nedvomno pozneje sami doumeli, zamolčati prava imena ljudi in krajev, kar pa ne izpremeni dejstva, da je vsa zgodba od prve do poslednje besede resnična.

Denimo, da je njej ime Heda. Mlada, ljubka ženska je, lepa in zdrava po duši in telesu, razen tega pa strogo vzgojena in naravno neoporečna. Njen zaročenec, Oton — dokler je bil doma in še ni bilo vojne, mu Heda na videz ni bila posebno naklonjena — je zdaj že dolgo, dolgo daleč proč, denimo, da je Oberfreiter na Kreti. Po pismih sta se Heda in Oton tako zblizala, kakor nikoli dotlej in zato sta si — kot posebno mikavnost za prihodnost — omislila poroko na davjavo.

Kakor se za zakonsko ženo spodobi — pa čeprav je poročena le na daljavo — se je Heda preselila iz rodne hiše v ljubko gnezdece dveh goh in majcene kuhinje, denimo v Geldorfu na Holsteinskem. Da, to gnezdece bi bilo popolno poročstvo za zakonsko srečo, če bi le... da, če bi le daljnji zakonski mož vendar že prišel domov. Sam bogve, kaj je mladima zakonca na nagajalo, toda kakor koli že,

Otona ni in ni bilo na tako zaželeni dopust...

Pripomniti moram še, da je bila Hedina mati že davno mrtva in da se je njen oče medtem poročil. Heda se pa tudi s taščo, gospo Pavlo, ni bočve kako dobro razumela in je zato rajši živela bolj sama zase.

Spet so romala pisma med Geldorfu in Kreto, hrepenenje mladih novoporočenec je bilo vsak dan večje. Sicer je Oton s svojo četo prišel nekaj sto kilometrov bliže, toda iz tehničnih vzrokov še zmerom ni dobil dopusta.

Naposled se je pa le usoda umislila mladih zaljubljenec, morda zato, ker je Heda prav tisti dan slavila svoj dva in dvajseti rojstni dan. Oto sicer ni dobil rednega dopusta, toda z nekimi transportom je moral na Dansko. Že sama misel, da bo tako blizu svoje ženske, ki je še nikoli ni objel in poljubil, ga je tako vznemirila, da je pričel ubigati, kako bi med svoje dolžnosti vpletel brez škode tudi nekaj uric prostega časa, da bi se oglašil doma.

Njegova pot drži od Hamburga čez Lübeck in Warnemünde do broda v Gjedseru, Geldorf je pa samo 30 km oddaljen od Lübecka.

Ali torej ne bi bilo možno? Oto se je najprej počeno zamislil, nato pa vendarle uganil pravo: če se mu bo posrečilo, priti v Hamburg nekaj ur prej, kakor bi bilo potrebno, bi prišel zvečer ob četrta na deset v Lübeck in bi imel tam prosto vso noč do treh četrti na osem zjutraj. Tako bo pri-

šel okrog polpodneva drugi dan v Warnemünde še o pravem času na brod.

Vendar še ni vedel, ali bo slo vse tako gladko, saj med Lübeckom in Geldorfu ob tisti uri ni nobene zveze. Če pa potuje mlad zakonski mož prvič k svoji ženki, ni vražja, da ne bi dobil kakšnega vozila, da bo prišel do nje.

Naj bom kratak: bilo je več težav, toda Oton jih je pogumno premagal in prispel, kakor je bil računal, ob četrta na deset v Lübeck, čeprav šele en dan pozneje po Hedinem rojstnem dnevu. In ker je pogumnemu sreča mila, je tudi iztaknil tovorni avto, ki je tisto noč peljal skozi Geldorf. Namesto vozovnice je ponudil Oton vozaču skatlico grških cigaret in slo je kakor po maslu...

Bilo je neverjetno, toda resnično: ko je s starega, dostojanstvenega zvonika geldorfske cerkve ura udarila enajsto, so odmevale Otonove gozdirice po dobro znanem domačem tlaku geldorfskih ulic. Prav tako divje in glasno je pa Otonu bilo srce v prsih ob misli, da bo zdaj, zdaj objel svojo ženko.

Popolna zatemnitev je mlademu zakoncu bila kar dobro došla. Kako se mu je posrečilo obvestiti Hedo o svojem prihodu, ne da bi kdo kaj opazil, tega pozneje Oton sam ni več natančno vedel, vsekako sta si po večnosti, ki je trajala samo nekaj sekund, naposled Heda in Oton padla v objem, prvič v petih mesecih svojega zakona. Prihranimo si opis greče teh dveh mladih ljudi, je s hudomušnim nasmehom dejal dr. Vonderburg, stoda pripomnimo, da je bila ta sreča tem večja, ker je bila omejena na petih šest ur. Takšno svadenje je težko verno popisati.

V nekem čudnem razpoloženju, ki ga je pozneje krstila za »slutnjoc,

je Heda prejšnji večer pustila nizo, ki so ji jo bili sorodniki okrasili, pogrnjeno. Mnogoštevilna darila, ki jih je dobila, so še zmerom stala na njej.

Bilo je cvetja in slasčic, pa tudi praktičnih in dragocenih daril, ki jih zna ceniti sleherni gospodinja. Omenimo naj samo čajni servis, kuhinjsko posodo, velik porcelanast možnar še iz časa Hedine babice, doma izvezeni prtici, lepa stenska ura, pa tudi star, na roko izrezljan stenski kolesdar, ki vanj lahko vsako leto vtakne drug blok. Tudi: tokrat je skrbna roka vtaknila v okvir letošnji blok in okrasila veliko številko Hedinega rojstnega dne s cvetličnim venčkom...

Čeprav Heda s sorodniki ni živela v posebno tesnih stikih, so se je ob tej priložnosti — »revicje zapusence« — spomnili z ljubkimi darili. Oton je kar strmel, kako priljubljena je njegova žena.

Ko je pa mladi zakonski mož odprtal in odvezal nahrbtnik, je bila Heda na vrsti, da je strelala. Česa vsega ni bilo v tem nahrbtniku! Nikoli si Heda ni mislila, na kaj vse misli tako mladi zakonski mož, če ima čas in priložnost. Romunska svila, bolgarske vezene, grške cigarete, madžarska usnjena ročna torbica, nemška filmska kamera s samosprožilcem, bliskovito razsvetljavo za noč in podobnimi umetninami, smokve, dateljini, nekaj steklenic samočana, da, Heda si kar ni mogla opomoči od samih »ohov« in »ahov«, dokler ji ni naposled Oton prav po domače zapečatil ust z dolgim poljubom.

Dr. Vonderburg se je še zmerom smehljaj. »Pustimo zdaj mlada dva, da preživita nepoznano noč in zjutraj bridke trenutke slovesa. Že vidimo Otona, kako se v jutrnjem mraku odhitopi iz hiše in hiti na prvi vlak,

medtem ko se Hedi zdi, da je doživela čudovite sanje, po katerih je resnično še samotnejša in otožnejša. Ni čudno, če je ohranila ta nočni obisk, ki o njem nihče ne sluti, v svojem srcu kot dragoceno skrivnost...

Vse je šlo po sreči. Oton je prišel še o pravem času na brod in se je po drugi poti vrnil na svojo postojanko. Tudi v njegovem spominu je bila ta edina noč zapisana kakor čudovit sen... še v trenutku, ko ga je na jugu zadela svetlozna krogla, da se je zgrudil in omedlel.

Zdalje je nadaljeval dr. Vonderburg, moram seči nekoliko dalje in dogodke prehiteti. Oton je prišel v ujetništvo, toda naposled je le ozdravel. Vendar sta ga njegova družina in njegova žena vseeno dolgo imeli za pogrešanega.

Vendar tudi v Geldorfu ni slo brez bojev. Čeprav je bila tista prva, edina in edinstvena noč mladih novoporočenec tako kratka, je vendar imela posledice. Zagledali so jih po prvih mesecih najprej bližnji sorodniki, nato pa tudi sosede in nazadnje se je ves Geldorf vpraševal. »Ali je to mogoče?« Saj sta Heda in Oton vendar poročena na daljavo!

Heda je bila prva, ki se je v Geldorfu na daljavo poročila in je prav zato bila povsod dobro znana, zdaj so jo pa vsi zaničevali, se ji smejali in si prišepetavali o njej vse mogoče marnje.

Ni ni pomagalo, da je Heda doma poyedala vse podrobno o Otonovem nočnem obisku, nihče ji ni verjel, dokler, da, dokler — Heda ni dokazala svoje nedolžnosti in resnice!

Kako je torej Heda dokazala, da se je Oton tisto noč res mudil pri njej? Odgovor na 4. strani, 5. stolpca spodaj.

OD PRODAJALKE CVETLIC DO UMETNICE

MISTINGUETTE PRIPOVEDUJE...

Mladostni spomin slavne pariške kabaretne plesalke

Znana pariška kabaretna plesalka Mistinguette, ki je bila slavna že v letih, ko so bili naši očeti mladi, kljub svojim ne več ravno »najboljšim« letom še zmerom nastopa. Ko ji je pred nedavnim eden izmed časnikarjev zadal vprašanje, kdaj bo začela pisati svoje spomine, mu je užaljeno odgovorila:

»Spomine človek piše tedaj, ko je z eno nogo že v grobu!«

Mistinguette je potem pozabila na užaljenost in časnikarju kljub vsemu povedala nekaj spominov iz svoje mladosti.

»Da, tako sem začela,« je pripovedovala. »Moji starši so tedaj živeli v Enghien, severno od Pariza. Bili so siromašni in so se preživljali z majhno svetilničarjo. Ko sem nekega dne moji materi dejala, da bi rada postala umetnica, niti meni niti njej ni bilo jasno, kaj to prav za prav je. Jaz sem bila prepričana, da so umetniki sila elegantni ljudje, mati je pa menila, da so zavrženi.«

V Enghien so tedaj imeli kazino, v katerem so nastopali umetniki. Imela sem torej priložnost, da ljudi nekoliko pobliže videti. Sklenila sem, da bom odšla k ravnatelju kazina in ga prosila, če smem v njegovem lokalu prodajati cvetlice. Ravnatelj se mi je nasmehnil in mi naposled dovolil. Ob sprehajališču sem si postavila prodajalno, manjkalo so mi samo še cvetlice in vaze. Znanec so mi svetovali, naj jih telefonski naročim iz Pariza. Zato sva z materjo odšli na pošto in prosile uradnico, naj namu telefonski svesče s Parizom. Ko sem potem držala v roki telefonsko slušalko, so mi popustili živci. Še nikdar v življenju namreč nisem telefonirala. Besed, ki so mi udarjale na uho, nisem razumela in sem naposled vsa prestrašena slušalko odložila in z materjo stekla domov. Obe sva sklenili, da je že bolje, da se popeljeva v Pariz z vlakom.

Lepega dne je bilo potem vse v redu. Imela sem cvetlice in vaze, pa tudi odjemalcev mi ni manjkalo. Imela sem namreč dobro diplomatsko jezik. Vendar nisem bila diplomatka. Nekeč mi je eden izmed odjemalcev naročil krasen šopek cvetlic za eno izmed igralk. Ko sem ji ga odnesla in sem od blizu zagledala njen naličen obraz, sem se zgrozila. Ko me je naslednji dan isti gospod vprašal, kakšen vtis je dama name naredila, sem mu proslodušno priznala: »Tako groznega obraza še svoj živ dan nisem videla. Zdelo se mi je, ko da bi gledala poslikano opico.« Tega gosta seveda nikdar več ni bilo k meni.

A kljub temu velikemu razočaranju nad umetnico, me veselje do umetnosti ni minilo. Naša soseda je imela klavir. Vsako prosto minuto sem izrabila, da sem nanj igrala. Lepega dne me je premagala želja in sem zprosila svoje starše, naj mi kupijo klavir. Prav gotovo bi mi ga kupili, če ne bi bil predrag. Tako so se naposled odločili, da mi bodo kupili gosli, ki so stale samo 25 frankov. Potem sem se smela vsak teden dvakrat peljati v Pariz k učitelju. Tako je mala prodajalka cvetlic Jeanne Bourgeois — tako sem se v resnici pisala — prvič prišla v stik z vele-mestom.

Ko sem prvič zagledala damski klobuk, okrašen s ptičjem perjem, je pričelo moje srce hitreje utripati. Opisala sem svoji materi, kaj sem videla v Parizu in se ji zaupala, kako rada bi tudi jaz imela takšen klobuk. Mati mi je takoj kupila nekaj potrebnega materiala, tako da bi si klobuk lahko sama izdelala. Zdej je pa manjkalo glavno — ptičje perje. Mati je tudi tej moji želji ugodila. Zaklala je goloba, mu odrezala peruti in mi jih dala. Moje veselje je bilo nepopisno.

Ko sem naslednji dan odšla na vlak, da bi se odpeljala v Pariz, se nisem mogla načuditi, zakaj mi sledi cel roj muh. Nekako štrinjast dni sem s tem klobukom potovala v Pariz in nazaj. Zmerom znova sem opazila, da so ljudje ob mojem vstopu v kupé začeli govoriti, kako nekaj smrdi in odpirali okna. K sreči je potem pri neki priložnosti v vlaku veter tako zapihal skozi okno, da mi je odnesel obe golobovi peruti, ki se ju je še držalo meso...

V tem vlaku sem spoznala slikarja Poulbota. Ta me je naslikal in pod sliko napisal: »Doma je iz Enghiena in igra na gosli.«

Sliko sem shranila in jo imam še danes. V istem vlaku sem se spoznala tudi s pisateljem revij Saint-Marcelom, ki mi je čisto pripovedoval o novi reviji, ki naj bi izšla v »Parisiani«. V njej je bila pesem »La Vertinguette«. Ta pesnik me je imenoval Miss Helyett, in sicer zato, ker sem zmerom nosila klobuke, ki sem jih zavezovala s trakom pod brado.

Nekega dne, ko smo se spet skupaj vozili v vlaku, je brundal sam pri sebi:

»Vertinguette, Miss Helyett, Miss Tinguetle, potem je glasneje dodal: »Če boš kdaj prišla na oder, se moraš imenovati Mistinguette!«

Tega nisem pozabila in tako sem iz Jeanne Bourgeois postala Mistin-

guette. To je bilo v starem Trianonu na bulvarju Clichyju. Ravnatelj me je posadil na stol in mi velel, naj mu zapojem nekaj pesmi. Zapela sem jih, a vem, da niso bile lepe. Bila sem vse-skozi predrzna, pa vendar me je bilo v dnu duše na tihem zelo strah. Ko sem potem od tu prišla v Eldorado, sem se predala vrtincu usode. Kmalu mi pa to ni zadosťovalo. Hotela sem po vsaki ceni priti v Scala, kjer se je zbiral ves pariški mondeni svet. Madame Marchandova, ravnateljeva žena, me je nekoč prišla pod roko in mi dejala:

»Mala, ti si kakor ustvarjena za ljudstvo. Iz njega si izšla in njemu pripadaš. Zaponni si to!«

To sem si vtisnila v srce in še danes nisem njenih besed pozabila.«

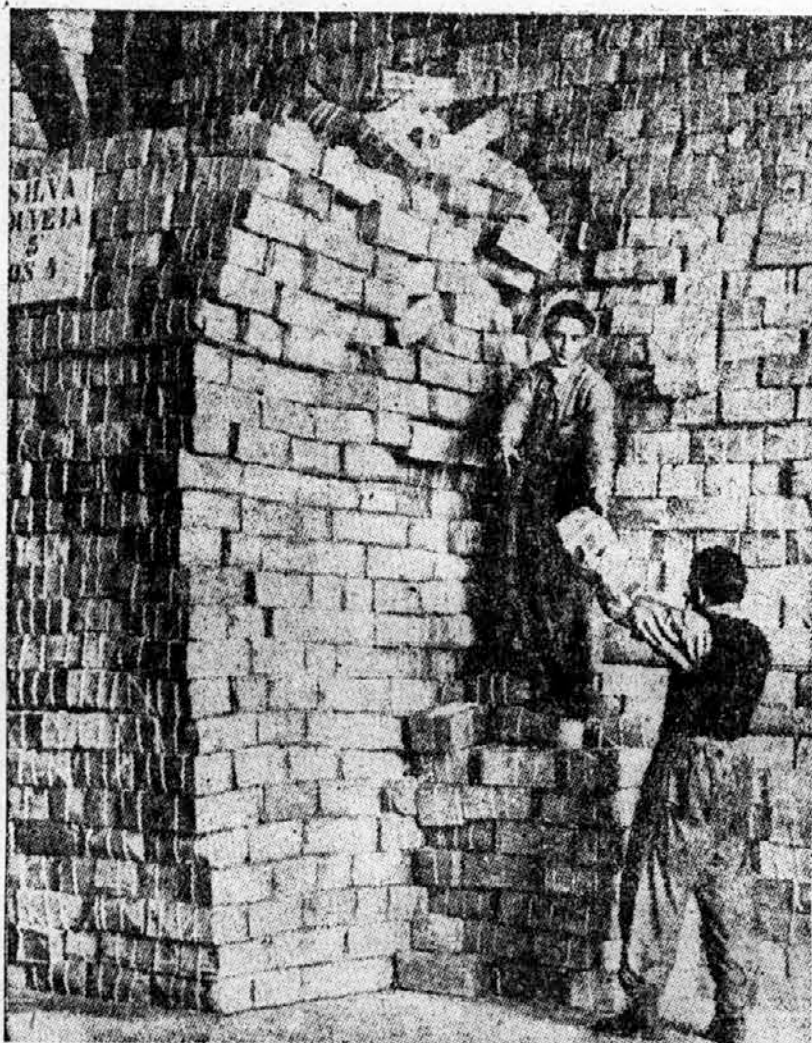
Od častihlepja lahko zbolíš

Moderna dušeslovna veda je ugotovila, da so vzrok mnogim organskim boleznim dušeslovne motnje. Pogosto skrbi, žalost in trpljenje povzročajo težke črevesne katarje.

Najbolj čudno je pa, da tudi od častihlepnosti lahko zbolimo, predvsem na organih spodnjega telesa, medtem ko nam razočaranje pokvari tek. Profesor Schulz — znaní nemški psiholog — trdi, da je pri veliki večini obolení, ki jim ne vemo pravega izvora, vzrok duševna neuravnovesnost.

Ptice — znanilke nevarnosti

Kadar južnoameriški Indijanci zagledajo v zraku roje majhnih, nemirnih ptic, se urno spuste v paničen beg. Te ptice namreč naznanjajo, da so v bližini zelo strupene in napačne mravlje, katerih se Indijanci zelo boje. Kdor se jim v pravem času neogne, ga lahko do smrti opikajo.

Več ko 148 milijonov kil raznega blaga in živil, v vrednosti ene milijarde in četrí švicarskih frankov so že poslele razne podružnice Rdečega križa iz 60 držav Mednarodnemu Rdečemu križu v Zenevi, s prošnjo, naj mednarodni RK razdeli te zavojne vojnim učnikom iz raznih držav. Prišleci moramo pa še skupne pošiljke raznih vlad in drobne zavojce, ki jih pošilja učnikom Rdeči križ iz sredslev, ki jih nabere pri usmiljenih srcih. Prav tako doteka iz vseh držav v Zenevo ogromno število pisem, povprečno vsak dan 80.000 do 120.000.

RADOVEDNI SLONIČ

NARISAL IGOR ŠILIH

Takoj naslednje jutro se je odpravil slonič na pot k sivozeleni blatni reki Limpopa. Poslovil se je od domačih ter dejal: »Zbogom! Odhajam k veliki sivozeleni blatni reki Limpopa, obdani okrog in okrog z mrzlikami, da poizvem, kaj ima krokodil za kosilo.« In vsi so ga še enkrat nabili za srečno pot, dasi jih je lepo prosil, naj ga pustijo. Nato je odrinil od doma, nekoliko razgret, pa prav nič začuden. Potoval je od mesta Grahama do Kimberleya, od Kimberleya do dežele Kama, od dežele Kama pa je šel naravnost proti severovzhodu. Srečaval je mnogo stricev levov, tigrov, leopardov ali ogovoriti se jih ni upal, ker je vedel, da imajo ti strici le preostre kremplje in zobe. Naposled je prispel do bregov sivozelene, blatne reke Limpopa, obdane okrog in okrog z mrzlikami, natanko tako, kakor mu je velel ptič Kolokolo. Vedeti pa morate in razumeti, predragi moji, da ta nenasitni slonič vse do tistega tedna, dneva, ure in minute ni nikoli videl krokodila in ni vedel, kakšen je. To je bilo vse le njegova nenasitna radovednost.

Prva žival, ki je naletel nanjo, je bila pisana bajna kača klopotača, ovita okoli skale. Slonič se je napotil k njej ter jo vprašal, če je videla žival z imenom krokodil in kaj ima ta krokodil za kosilo. Toda glej! tudi pisana kača klopotača se je tedaj odmotala s skale, ter oplazila sloniča s svojim betičastim repom. »Čudno,« je dejal slonič, kajti čudno se mu je zdelo, da ga je udarila tudi kača klopotača. In poslovil se je prav vljudno ter hitro odšel naprej. Šel je dalje, nekoliko razgret, a prav nič začuden ter je stopal ob reki, dokler ni prišel do nečesa, kar je smatral za lesen hloč, tik ob bregu velike, sivozelene, blatne reke Limpopa, obdane okrog in okrog z mrzlikami. V resnici pa je bil, predragi moji, krokodil; in krokodil je pomežiknil — takole! »Oprosti,« je dejal slonič prav vljudno, »ali si videl slučajno kdaj krokodila v teh zašarjenih krajih?« »Pridi sem, dete moje,« je dejal krokodil, »kajti jaz sem krokodil.« In potočil je krokodilovo solzo, da bi pokazal, da je res. Sloniču je zatrepetalo srce od veselja, da je končno našel krokodila in vprašal ga je, kaj ima za kosilo. »Pojdi sem, drago dete, in povem ti na uho.« Tedaj je sklonil slonič glavo prav do krokodilovega zaudarjajočega žrela in krokodil ga je popadel za nosek, ki ni bil do tistega časa večji od škornja.

Dalje prihodnjé.

Seznam največjih potresov

V poslednjem času so ljudje na različnih delih sveta spet utrpeli več ali manj hude potrese. Vendar izmed njih nobeden ni bil tako silovit, kakor oni, ki so se zgodili v zadnjih stoletjih.

Prva potresna katastrofa, o kateri imamo zanesljive podatke, se je zgodila leta 1693. na Siciliji. Zahtevala je 60.000 žrtev. Vse večje posledice je pa prizadejal potres, ki je obiskal 37 let pozneje japonsko prestolnico Tokio, ki se je tedaj imenovala še Jeddo. 30. decembra leta 1730, je ta vseuničujoč potres zahteval v Tokiu 14.000 žrtev.

1. novembra leta 1755, so začutili močne potresne sunke prebivalci Lizbone. Kar ni porušil potres, je uničila poplava. Voda je preplavila cele predele mesta. Naslednji dan so potegnili iz tega vesoljnega potopa 32.000 utopljenec.

5. februarja leta 1783, je obiskala Kalabrijo najstrašnejša naravna katastrofa. Potres je uničil več ko 400 krajev in jih spremenil v razvaline. Tedaj je našlo smrt pod razvalinami več ko 100.000 ljudi. Kar ni uničil potres, je poplavila še povodenj. Tedaj so se na nekaterih mestih v zemlji pokazale do 30 metrov široke razpoke.

Katastrofa, ki so jo 4. februarja leta 1797, doživeli prebivalci Quitoa, prestolnice južnoameriške republike Ekvadorja, je terjala 40.000 mrtvih. Da je bila katastrofa še hušja, je začel bljuvati še vulkan.

26. avgusta 1883, je potres otok Krakatav dobesedno pognal v zrak. Te strašne katastrofe ni preživelo nobeno živo bitje. Pri potresu je izgubilo življenje 50.000 ljudi. 28. oktobra leta 1891, je pa obiskal strahovit potres severnočilsko visoko planoto Mine-Ovari in jo v nekaj trenutkih popolnoma spremenil v ruševine.

Distrikt Kangra v britansko-indijski provinci Punjab je postal 4. aprila 1905, žrtev potresa, ki je porušil več ko 130.000 hiš in vse nasade čaja.

Skočaj točno eno leto pozneje, 18. aprila 1906, je strašna potresna katastrofa zadela San Francisko. Zemlja se je odprla in požrla v svoje žrelo na tisoče in tisoče ljudi.

28. decembra leta 1908, je katastrofa v Messini porušila devdeset odstotkov vseh hiš. Izpod ruševin so potegnili 84.000 mrtličev.

1. septembra leta 1923, je potres znova prizadejal japonsko prestolnico Tokio, 100.000 ljudi je pri tem izgubilo življenje.

Zadnji največji potres je leta 1935, obiskal Quetto, prestolnico britanske indijske dežele Belučiستان in jo popolnoma zbrisal z obličja zemlje.

Na čast prvi vijolici

V trinajstem stoletju so imeh Dunajčaní navado, da so v čast prvi vijolici kot znanilki pomladi privedli pravcato slovesnost. Plemstvo, dvorjani in meščani so se zbrali na trgu z godbo in odšli proti trati, kjer je cvetela ta tako zaželena cvetlica. Najlepše dekle v mestu, ki so jo že prej izbrali, je potem smela cvetlico odtrgati in jo potem v triumfalnem pohodu odnesti v mesto.

Štorklje so počasne selilke

Štorklje se v primeri z drugimi ptičami selilkami nič kaj hitro ne selijo na jug in se sploh večkrat za nekaj dni ustavijo. Za pot od Sredozemskega morja pa do južne Afrike potrebujejo nič manj ko tri mesece.

Koliko trepalnic imamo

Človek ima na vekah približno trikrat toliko trepalnic kakor na spodnjem robu oči. Na vsakem očesu ima pa človek spodaj in zgoraj približno 300 trepalnic.

Priden je, ko čebelica...

...Kako pogosto tjavdan izrečemo to pohvalo in pri tem niti ne pomislimo, kako zelo pretiravamo.

Če hoče čebela nanesti pol kile medu, ki ga človek tako hitro poje, mora obletati približno sedem in pol milijonov cvetov, pot, ki jo pri tem opravi je pa trikrat tako dolga, kakor obseg sveta. Kakor torej vidimo, ne moremo čebelice primerjati niti z najpridnejšim človekom.

Kako dolg je blisk?

Dolžina bliška znaša po navadi en kilometer do tri kilometre. Le redko kdaj doseže bliški dolžino desetih kilometrov. Njih napetost znaša 100 milijonov voltov, jakost toka pa 10.000 do 50.000 amperov.

Vražja ženska

Odgovor.

Heda je vsem nejevernim Tomažem pokazala majhno fotografijo, ki sta jo z Otonom usodno noč naredila v njeni sobi z novo fotokamero, ki ima samospozilec in umetno razsvetlavo, tako da sta lahko tudi ponoči slikala. Na sliki stojita Heda in Oton ob godovni mizi, za njima pa na steni visita kolesar z datumom Hedinega rojstnega dne in velika stenska ura, ki kaže nekaj minut čez polnoč.

MED TRINEM IN CVETJEM

LJUBEZENSKI ROMAN V DVEH DELIH

»Strinjam,« je priredil Klemenčič. »Toda dragi gospod Bregant, kdo vam mora dati zagotovilo, da bo moj sin tudi zares dober in v vsem spo- soben vodja vašega podjetja? Moja dolžnost je, da vas tudi na to opo- rožim.«

»Za to bova midva poskrbela,« je odločno dejal Bregant.

»Visoko je zaupanje, ki ga izkazu- jete meni in mojemu sinu in ne vem, kako naj se vam za to zahvalim?«

»Ves prevzel vzkliknil Klemenčič. »To pomeni, da ste sporazumni z moji predlogi,« je dejal Bregant.

»Kako tudi ne bi bil?« je rekel Klemenčič. »Saj s tem izpolnjujem le največjo željo svojega sina, ki nama bo obema iz srca hvaležen. Kar bo in treba storiti z moje strani, bom storil v polni meri.«

»Dobro!« je dejal Bregant. »Potem nama preostane samo še, da govo- riva z njim. Za mojo dobroto se mi pa nikar ne zahvaljujte. Pri tem mi- slim pred vsem na bodočnost svojega podjetja — in kakor sem vam že po- vedal — Boris mi je bil vedno zelo ljub. Prepričan sem, da se moji upi ne bodo porušili.«

»Tudi jaz upam tako,« je vzkliknil Klemenčič.

»Potem ga pošljite jutri k meni!« je naročil Bregant. »Pride naj v stanovanje, ne v pisarno! Obrazložil mi bom vse sam, da vidim, kak vtiš bo napravilo nani. Vi pa mu ne povčite o današnjem najinem razgovoru no- bene besede.«

»To vam obljubljam,« je dejal Kle- menčič. »Tudi žena naj izve o tem šele po Borisovem razgovoru z vami.«

»Dobro, torej jutri dopoldne ob enajstih!« je rekel Bregant. »In zdaj, ko sva to opravila, vam moram za- upati še neko drugo zasebno zadevo. Moja hčerka bo v kratkem odšla k mojemu bratrance v Francijo. Bojim se namreč, da v moji hiši ne bi imela potrebne vzgoje. Moj bratranec ima skoraj enako staro lastno hčerko, ki ji bo najboljša tovarišica. To sem vam hotel tudi še povedati, dragi Kle- menčič.«

Prokurist se je priklonil. Trenutek je uprl svoje oči sočutno na svojega šefa. Prav nič ni slutil, kakšni dvomi duše njegovo srce, a bilo mu je kljub temu hudo, da bo ostal po hčerkinem odhodu še bolj sam in zapuščen, kakor je že bil po ženinem pobegu. Toda upal je, da bo to slovo le kratkotrajno in se bo mala Sonja večkrat vračala domov. Tega, da se bo za vselej ločila od njega, ni bil mogel niti v sanjah slutiti. Nasprotno, bil je prepričan, da mu bo ločitev gotovo zelo huda. Zato je dejal:

»Ali mora res tako biti, da pošljete svojo hčerko daleč v tujino? Gotovo vam bo to povzročalo obilo bolečin.«

Fran Bregant je slišnil zobe in se obrnil v stran. Po tem je pričel listati po neki knjigi in je dejal trpko:

»Da — bih mora tako.«

Izgovoril je samo te štiri besede, toda iz njih je zvenela vsa bolečina njegove žalosti. Za nobeno ceno ne bi bil izdal Klemenčiču svojih dvo- nov o hčerki, saj jih je tudi teh Marjani zaupal samo zato, ker jih je moral. Pa še nekemu je bil dolžan izdati to, kar bi tako rad zadržal večno le zase, svojemu bratrance Lojzetu, da bi mogel doumeči, zakaj se hoče Sonje za vselej iznebiti. To- da štiri trenutek je vendarle čutil, da se nekaj v njem upira proti tej odlo- čitvi. V njem so se hipoma prebudili vsi spomini na neizmerno ljubezen, s katero je bil prej navezan na svojega edinega otroka. Toda vsa ta čustva je s silo spet zafrl v sebi, kajli vedel je, da bi ga strašni dvomi potem mučili še bolj kakor vse ostalo. Ne,

Sonja ni smela ostati pri njem, ni mu smela prihajati vsak trenutek pred oči z vsemi listimi skelečimi mukami. Zanj in zanjo bo bolje, da gre v Francijo. Odslej bo posvečil vse svoje misli in sile samo še podjetju in vzgoji Borisa Klemenčiča za bo- dočega voditelja.

Nekaj trenutkov je vladala med obema možema tišina, potem se je Bregant nenadoma okrenil in ponu- dil Klemenčiču roko v slovo:

»Tako, dragi Klemenčič! S svojo privolitvijo v moj predlog ste mi na- pravili veliko uslugo in veselje.«

Klemenčič je zmajal z glavo in dejal:

»Mislim, da je nasprotno: vi ste meni napravili uslugo in veselje.«

»Dobro,« je rekel Bregant, »storila sva torej drug drugemu veselje. Ni bila to prva usluga in gotovo tudi ne bo zadnja, a največja bo ostala prav gotovo. Upajva, da si ostaneva do konca prijatelja!«

»Tudi jaz si tega želim, gospod Bregant!« je dejal Klemenčič.

Slišnila sta si desnici in Bregant je dejal lahko: »Ali je še kaj, o čemer bi se mo- rala pogovoriti?«

»Nič takega.«

»Potem vas nočem več zadrževati; vaš čas je odmerjen. Jutri ob enajstih mi torej poslite sinček. Če se bova sporazumela, bomo v ponedeljek do- ločili podrobnosti o pogodbi. Na svi- denje, dragi prijatelj, in pozdravite mi svojo ženo!«

»Hvala! Na svidenje, gospod Bregant!«

Ko je Fran Bregant spet ostal sam, se je zgrudil v naslanjač, si podprl z rokama glavo in dolgo nemo str- mel predse. Takol! Zdaj se je bil od- ločil za vse, kar ga je težilo. Sonja mora v Francijo, in Klemenčičev sin Boris naj postane bodoča usoda pod- jetja! Skušal si je v duhu predstaviti Borisa Klemenčiča, mladeniča mu je že od nekdaj ugojal zaradi svoje prikupnosti, mladosti in resnosti. Bil je velik in vitez. Njegova zunanostina je izražala že nekaj moškega, nie- govo v športu utrjeno telo je bilo krepko, in potce, ki so se mu pri- čenjale risati v obraz, so napovedo- vale očetovo odločnost. Sive oči, tudi podobne očetovim, so razode- vale podjetnost in razumnost. Na vsak način je bil Boris za svoja leta utrjen značaj in poln fines skrbne vzgoje, katere je bil ves čas deležen.

Breganta je ob teh mislih prevzelo zadovoljstvo, prvo po dolgem času. Dotem se je zganil, poiskal bratran- čevo pismo, ga spet prebral in se naglo lotil sestavljanja odgovora. Pisal mu je:

»Moj dragi Lojzet! Tvoje pismo sem prejel in moram Ti odkrito po- vedati, da mi je žal, da se je moja napoved uresničila. Po tvoji želji se hočem izogniti vsaki pripombi, kar bi pa storil tudi sicer, kajti o stvari, katere ni več mogoče menjati, je naj- bolje molčati. Danes Ti hočem le sporočiti, da morem Tvoji želji, naj ti pošljem v izvejo dekletce, ki more plačevati primerno vzrejevalnino, ta- kega ustreči. Tvoje pismo in Tvoje naročilo sta mi oba zelo dobrodošla. Vendar bi želel o vsem govoriti s Teboj rajši osebno, zato te prosim, da me takoj obiščeš! Potni stroški so

moja zadeva. Dekletce boš tako mo- gel kar s seboj vzeti. Pogovori pa se še poprej z ženo, če se zadovoljujeta z dekletco, ki je še otrok, nekako enake starosti s tvojo hčerko! Samo če se s tem strinjata, Te prosim, da se potrudiš takoj do mene. O vsem dru- gem ne bova pogovorila osebno. Pri- poroči me svoji ljubi ženi in bodi iskreno pozdravljen!

Tvoj bratranec Fran.«

Ne da bi pismo prebral, ga je vlak- nil v ovoj in ga zaprl. Z občutkom olajšanja se je napolil v pisarne in skladišča. Nato se je z avtomobilom odpeljal po zunanjih opravkih.

VI.

Teta Marjana je odšla potem, ko se je Sonjica naspala, z njo na spre- hod. Govorila je z njo ne da bi ji le z najmanjšim izrazom izdala svoje skrbi, in mala je zadovoljna skakala okoli nje. Kako hitro je dekletce po- zabilo na očetovo mrkosil! Bila je prepričana, da je očetovo postopa- nje le trenutno in bo kmalu spet prav tako dober in ljubezniv z njo, kakor je bil prej. Zelo jo je pa še vedno zaposlevala misel, da očetu manjka sonce in bi mu ga bilo treba kako priskrbeti. O tem je vedno znova go- vorila tudi s teto Marjano, ki je morala spet ugotavljati, kako zelo ljubi mala

»Ne, moja uboga mala, ljudi tedaj ne.«

Teta Marjana se je na vse načine prizadevala, da bi odvrnila Sonjo od takih vprašanj, in tako se je nenado- ma domislila, da bi bilo nemara do- bro, pripraviti jo na to, da bo mo- rala v kratkem zapustiti svoj rodni dom. Zato ji je rekla:

»Če boš pridna, zelo pridna, boš smela tudi li nekega dne oditi v ši- roki svet, daleč od doma, v katerem zdaj živiš.«

Začudena jo je deklica pogledala in vprašala:

»Ali bo šel tedaj tudi očka z me- noj? In ti, ti seveda tudi?«

»Ne, toda prišla boš k zelo dobrim ljudem, pri katerih se boš mnogo na- učila.«

»Jaz bi pa rajši ostala pri očku in pri tebi,« je povedala mala in vzdih- nila.

Marjani so silile solze v oči.

»To ni mogoče. Saj sem ti že po- povedovala, da boš morala kmalu v šolo. Vsi otroci morajo v šolo.«

»Ah, vem! V šoli bodo tudi drugi otroci, saj si mi pripovedovala. Veseli- mi se fliših otrok, ampak prišla bi vendar rada vsak dan domov. Zdi se mi, da si mi sama tako rekla?«

Teta Marjana je vzdihnila in de- jala:

»Potem si me gotovo napačno raz- umela. Šele ko boš velika in boš že zadosli znala, se boš vrnila domov.«

Sonja se je tesno privila k Mar- jani.

»Ali ne bi mogla vsaj ti z menoj?«

»Ne, dele drago, jaz sem bila že zdavnaj v šoli; ko sem bila še tako majhna kakor ti. Zdaj moram ostati pri očku, ki me potrebuje. Ti sama si si želela daleč, zelo daleč, da bi očka našla sonce. Če boš zelo prid- na, boš nekega dne, ko se boš vr- nila, tudi res prinesla očku sonce.«

Deklica je bolešno zavzdihnila.

»Nekoliko težko pa bo le, teta Marjana.«

»Seveda, draga, toda če hočemo komu storiti dobro, ne smemo vpra- šati po tem, ali bo težko ali lahko. Čim težje je, tem več storimo do- brega.«

»Če hočem torej storiti očku dobro, moram torej v šolo, pa naj me poš- ljejo še tako daleč?«

»Da, Sonja, tako je.«

Sonja se je bojevala s solzami, a jih je zafrla.

»Ali bom morala oditi zelo daleč?«

»Deljala se boš z železnico.«

Marjana je zavzdihnila, in Sonjin oče se ji nenadoma zadel kral, toda mala deklica je nenadoma spre- govorila nenavadno junaško:

»Očku hočem vendar storiti dobro — in tebi tudi. Zato bom šla čisto mirno v šolo, tudi če je daleč, zelo daleč. Ali bom morala dolgo ostati tam?«

Teta Marjana se je začudila, koliko srčne dobrote je v tem tako majh- nem otroku, in oči so se ji solzile, ko je dejala:

»Upam, da ne bo trajalo zelo dolgo, uči se le pridno in bodi junaška, potem ti bo čas hitro minil. Toda pog- lej vendar, kako lepi psički so tu!»

S tem je hotela teta Marjana od- vrtni otroka od neljubega ji pogovo- ra, ki ji je vedno znova silil solze v oči. In — srečna mladost! — Sonja je v trenutku pozabila na vse svoje skrbi in vriskala od navdušenja nad dvema psičkoma, ki sta se igrala po sprehajališču.

Teta Marjana je upala, da je s svo- jim pogovorom s Sonjo utrla lažjo pot za slovo, ko bo deklica morala odpotovati od doma. In ko sta prišli čez eno uro domov, kjer je Marjana imela opravka s šivanjem, se je So- nja igrala pri njenih nogah s punč- kami. Zvečer je dobila deklica več- čerjo, in ko jo je teta Marjana še okopala, je odšla k počitku. Skupaj s teto je molila svojo večerno molit- ve, in Sonjica ni pozabila nazadnje pristaviti še prošnje za sonček, ki naj bi ga ljub Bog poslal njenemu očku. Molitev je sklenila z besedami: »Va- ruj tudi mojo ljubo mamico in teta Marjano, dragi Bogček!«

Teta Marjana ni zmogla krutosti, da bi Sonji pregnala mater iz njenih molitev, saj Fran itak nikoli ni več slišal hčerkinih pobožnosti, odkar ga je bila žena zapustila in so ga pri- čeli mučiti strašni dvomi. In uboga Ana je bila vendar tako potrebna mo- litve! Zato je Marjana še bolj prisrč- no in nežno kakor sicer poljubila deklico, in srce jo je zabelo, ko je pomislila, da bo kmalu napočil dan, ko bo mogla zadnjič to storiti. Po- tem je odšla dol, da pogleda, če je vse v redu, ker Fran se je moral kmalu vrniti.

Res, ni trajalo dolgo, ko je stopil v jedilnico. Služkinja je prinesla več- čerjo, in med jedjo sta govorila oba le zelo malo in o nepomembnih stva- reh, ker so se služabniki venomer sukali okoli. Po večerji je imel Bregant navado oditi takoj v svojo de- lovno sobo, da prebere časnik in opravi morda še kak posel. Tedaj je pa ostal v jedilnici pri sestrični. Čez čas je dejal:

»Rad bi spregovoril s teboj še o nečem, Marjan! Prosim te, pridi z menoj v delovno sobo, kjer bova bolj nemoten!«

Prikimala je in odšla za njim, in ko sta si sedela nasproti, je dejal Fran:

»Zdaj vem, kam bom poslal Sonjo, Marjana, in prepričan sem, da mi bo priznala, da bo tako najbolje.«

»Kaj si sklenil?« ga je radovedno vprašala.

»Ti vendar poznaš najinega bra- tranca Lojzeta?«

Marjana je začudeno pogledala Frana in nato dejala:

»Poznala sem njegove starše, a tu- di njega sem nekaikoli videla, ko je bil še deček. Po smrti staršev je od- šel v tujino in nisem ga nikoli več srečala. Komaj bi se še spomnila, kakšen je. Kar vem ostalega o njem, si mi povedal ti. Povedal si mi, da je poročen z neko markizo Beauchamp- sovo in stanuje v veliki palači v Pa- rizu.«

»Točno. Samo zdaj ne živi več v Parizu. Preselil se je v radbinski dvo- rec svoje žene v Bretaniji, zatekajoč se iz siske k vrhni.«

Potem ji je povedal na kratko, kaj vse je Lojze Bregant doživel in kako zdaj živi. Nazadnje je pa povedal še Lojzetovo željo, da bi rad dobil iz domovine v vzrejo kako dekletce. Marjana je presrašena prekrizale roke:

»Moj Bog, kako strašno ga je pri- zadelo! Ob vse premoženje je torej? Če bi bil njegov starši to sluhili! Bil je dober otrok, toda preveč razva- jen.«

Dalje prihodnjic

OKVIRJI
SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE
KLEIN
LJUBLJANA, Wolfova 4

svojega očeta. Pa tudi svoje matere se je spomnila, ko je zagledala malo dekletce, kako se je oklepala roke svoje matere.

»Teta Marjana, ali si videla?« je vzkliknila. »Mala deklica ima tudi tako lepo mamico, kakor jo imam jaz. Ali bo odšla tudi njena mamica tako daleč od nje, kakor je odšla moja od mene?«

»Tega ne vem, Sonja.«

»Torej ni treba vsem mamicam od- iti tako daleč od svojih hčerk?«

»Ne, ne vsem.«

Sonja je imela spet toliko vprašanj, in teta Marjana je postalo hudo.

»Zakaj pa potem prav moja ma- mica?«

»Ker je ljubi Bog tako odločil.«

»Ali pa je res tudi odločil, da se moja mamica nikoli, nikoli več ne bo vrnila?«

Prve dni po odhodu njene matere, je bila mala Sonja ob takih izpraše- vanjih vedno solzna, in teta Marjana se je morala mnogo truditi, da jo je pomirila. Zdaj je pa bila že nekako sprijaznjena z mislijo, da se mamica ne bo več vrnila, a hudo ji je bilo kljub temu še vedno. In hotela je ve- deti, zakaj se ne bo vrnila.

»Ker je pol predolga in ljubi Bog noče,« je povedala Marjana.

»Tudi tedaj ne, če bi ga zelo pro- sila?«

»Ali ne bi mogla vsaj ti z menoj?«

»Ne, dele drago, jaz sem bila že zdavnaj v šoli; ko sem bila še tako majhna kakor ti. Zdaj moram ostati pri očku, ki me potrebuje. Ti sama si si želela daleč, zelo daleč, da bi očka našla sonce. Če boš zelo prid- na, boš nekega dne, ko se boš vr- nila, tudi res prinesla očku sonce.«

Deklica je bolešno zavzdihnila.

»Nekoliko težko pa bo le, teta Marjana.«

»Seveda, draga, toda če hočemo komu storiti dobro, ne smemo vpra- šati po tem, ali bo težko ali lahko. Čim težje je, tem več storimo do- brega.«

»Če hočem torej storiti očku dobro, moram torej v šolo, pa naj me poš- ljejo še tako daleč?«

»Da, Sonja, tako je.«

Sonja se je bojevala s solzami, a jih je zafrla.

»Ali bom morala oditi zelo daleč?«

»Deljala se boš z železnico.«

Marjana je zavzdihnila, in Sonjin oče se ji nenadoma zadel kral, toda mala deklica je nenadoma spre- govorila nenavadno junaško:

»Očku hočem vendar storiti dobro — in tebi tudi. Zato bom šla čisto mirno v šolo, tudi če je daleč, zelo daleč. Ali bom morala dolgo ostati tam?«

Teta Marjana se je začudila, koliko srčne dobrote je v tem tako majh- nem otroku, in oči so se ji solzile, ko je dejala:

»Upam, da ne bo trajalo zelo dolgo, uči se le pridno in bodi junaška, potem ti bo čas hitro minil. Toda pog- lej vendar, kako lepi psički so tu!»

KULTURNI TEDNIK

Bibliofilska izdaja Tavčarjevega cvetja v jeseni

Za časa prve svetovne vojne je na- pisal dr. Ivan Tavčar s »Cvetjem v jeseni« poleg »Visoke kronike« svoje najboljše, gotovo na najbolj zrelo in nobno delo. V tej svoji povesti se je takrat že razmeroma stari pisatelj vrnil na kmečje in nam z zares glo- boko ljubeznijo do naravno primar- nega življenja na deželi odkril na no- vo toliko lepota, da nas še vedno ona- kajo in bodo prav tako tudi naše za- name. Delo, ki je izšlo tudi že v nie- govih, sedaj menda razprodanih Zbra- nih spisih, je bilo lani celo dramati- zirano in z uspehom igrano na odru naše ljubljanske Drame.

Sedaj je izbral posebni založniški odbor to Tavčarjevo kleno povest za ponatis v bogati bibliofilski izdaji, ka- tere celotni izkupiček je namenil so- cialnim in sploh dobrodelnim namo- nom, kar je pri nas novost, ki lo mo- ramo iskreno pozdraviti. V ta namen je oskrbela Narodna tiskarna tisk, pa- pirnica Veveč papir, tiskava Souvan- platno, književnica Schifer vezavo itd. Knjiga, ki zdaj po takem pozitiv- valnem skupnem naporu leži pred nami, je vsekakor svojevrstna in ni ni mogoče odrekat posebnih kvalitet, ni pa, žal, tudi brez vseh hib. Celokupna grafična izvedba izvršena po osnutku in, pod vodstvom ing. arh. Oražma, je sicer pri nas dočela nova, ima pa svoj vzor v podobnih francoskih bibliofil- skih izdajah, in torej ni tako absolut- no originalna, kakor bi se utegnlo z- deti v tem oziru nerazgledanemu človeku. Vizuelna podoba teksta brez

odstavkov je estetično sicer dojemli- va, ni pa tako prikupna za čitanje samo, ker otežuje oddihe, ki so ne- obhodno potrebni. Nazadnje je pa tudi o izbranem črkovnem materialu mo- goča diskusija, a barvna sočnost bi brez dvoma morala biti večja.

Da ne bo krivega razumevanja, po- udarjamo: pri bibliofilskih izdajah ta- kih pretenzijskih gre izključno za ve- stransko popolnost, ki pa mora biti kljub temu zgrajena ne samo na este- tičnih, ampak prav tako tudi praktič- nih temeljih. Šele popolna združitev obojega, poleg seveda tudi notranje kvalitete dela samega kot takega, mo- re ustvariti dovršeno vzornost resnit- ne bibliofilske publikacije. Knjiga pa bo kljub temu gotovo v polni meri iz- vršila svoje dvojno poslanstvo: nuditi Tavčarjevo »Cvetje v jeseni« v novi, bibliofilski izdaji, in doprinesiti svoj delež za laisanje bede našega naroda v teh težkih vojnih časih.

Dozgodki na področju slovenske li- kovne umetnosti. Za obletnico smrti našega velikega mojstra impresionis- tičnega slikarstva, Richarda Jakop- piča, je razstavil salon Kos v pre- hodu Nebotičnika več pokoinikovih del iz starejše in novejši dobe njegovega ustvarjanja. Poleg moštvoivh slik je pa g. Kos razstavil tudi Jakopičovo busto, ki jo je napravil akad. kipar Fr. Smerdu — V Obersnelovi galeriji sta priredili razstavo svojih slik in grafik akad. slikarica Bara Rem- čeva in ga. Jela Trnkoczevičeva. Remčeva se je predstavila s krajiniami in tihožitji v olju. Trnkoczevičeva pa večinoma s portreti v olju. — Za pri- hodnje dni pripravila akad. slikar Ma- lei Sletina v Narodni galeriji svo- jevo večjo portretno razstavo, s katero nas hoče spomniti na 40. letnico prve

razstave slovenskih impresionistov na Dunaju, ki je tedaj prvič uveljavila slovenske moderne likovne umetnosti tudi v tujem svetu ter pomagala oma- liti domače skeptično nezaupanje do- takrat mladih slikarskih avantgardis- tov. Med dunajskimi razstavljalci je zavzemal prav Sternov zelo vidno in častno mesto.

Jubilej slovenskega opernega peve- ca. Te dni je slavil v vlogi Franja v Für- sterievi operi »Gorenjski slavček« pe- lincvajeletnično svojega gledališkega udeleževanja pevec g. Svetozar Ba- novec, ki je nekoč ponese glasove naše pesmi tudi med ameriške rojake gostoval večkrat na tujih odrih in na- stopal kot odlični solist na koncertih ljubljanske Glasbene Matice in za- grebskega Kola. Njegova petindvajset- letnica se je spreminila v skromen, a lep praznik naše Opere.

Nova mladinska slikarica. Knjižarna Schwenner (A. Erbežnik) je izdala nedavno novo mladinsko slikarico »Prigode malega murenčaka«, kateri je napisala besedilo Milica Ki- tek. Slike li je pa naslikala ing. arh. Marija Vogelnikova. Slikarica je bila izdana v velikem četrtnem for- matu na debelejšem in trpežnejšem papirju in kartonirana. Slike na celih straneh so večbarvne, med tekstem so pa vmešane še enobarvne ilustracije. Večje črke z zadostnimi presledki med vrsticami omogočajo branje tudi otrokom mlajših letnikov, katerim je slikarica v prvi vrsti namenjena; Slikarica bo gotovo našla pot do tistih, ki jih take knjige razveseljujejo. Če- prav li lahko očujemo da je no svoji izvedbi doslej prenelo slovenska in vse preveč kopija takih tujih del.

HUMOR

Očetovska skrb

»No, ljubi sin, kako si si uredil življenje. Kaj pa prav za prav delaš ves mesec?«

»Vseh trideset dni čakam prvega,« se odreže sin.

Ubogljiva služkinja

»Ančka, preden odnesete prazne krožnike z mize, morate vsakega go- sta posebej vprašati, če še želi juhe,« poučuje gospa svojo novo služkinjo.

Zvečer se Ančka izkaže.

Brž ko so gostje juho pojedli, je vprašala: »Prosim, ali še kdo želi juhe?«

Eden izmed gostov se je oglašil. Tedaj je pa Ančka vljudno povedala: »Je ni več.«

Moder posredovalec

»Zdaj vam bom pokazal hišo, ki vam bo gotovo tako všeč, da jo boste takoj hoteli kupiti.«

»A ne pozabite, da mora stati kveč- jemu pet minut od tramvajске po- staje.«

»No, prav, potem pa tečiva.«

Zaklonišče brez zasilnega iz- hoda je brez pomena. Hišni starešine! Ali je zasilni izhod vaše hiše urejen in zavarovan? Preizkusite ga!

Med filmskim igralkami

Režiser poučuje neko filmsko igralko: »Živetj boste morali skromno in neoporečno.«

Igralka: »Ali ne bi mogla tega opravi- titi moja dvojnica?«

Otroška

»Babica, ali tvoji naočniki res po- večajo?«

»Seveda, dragi otrok.«

»Potem mi jih pa posodi, ker mi mamica pravkar reže pogabo.«

Priporočilo

Ravnateljstvo živalskega vrta išče krotitelja divjih zveri. Nekega mla- dega moža, ki se je ponudil za to službo, vpraša ravnatelj:

»Ali ste že kdaj krotili zveri?«

»Se ne,« meni mladenič. »Pač sem bil pa tri leta v gledališču garde- rober.«

Razumljivo

»Ančka, zakaj si pa na pismo napi- sala datum 10., ko smo vendar danes šele tretjega?«

»Ker boš pismo ti odnesel na po- sto.«

Dokaz

»Torej res misliš, da te bo Tone v najkrajšem času zaprosil za roko?«

»Da, celo prepričana sem o tem.«

»Kako pa moreš to tako natančno vedeti?«

»Ker je nenadno začel trditi, da se mi preproste oblike vse bolj podajo ko razkošne.«

Naučimo otroka ravnati z denarjem!

Kolikokrat po slaščičarnah, ki jih gostilnah vidimo mlade ljudi, ki plačujejo v nemarno z debelimi denarjem in polnjenjo ostanek drobiža v žep, ne da bi ga prešteli in ne da bi se zavedali, kako težko je denar zaslužiti.

Otroci staršev, ki so preveč lahko miselni, da bi navajali svojo deca k varčnosti, nikoli ne bodo znali denarja prav obrniti. Po nepotrebnem ga bodo zapravili za razne ničnosti, ko ga bodo pa potrebovali, ga ne bo več.

Zato moramo v otroku že v rani mladosti vzgojiti čut za varčevanje. Otrok naj se prične kmalu zavedati, da denar ni igračka, vendar pa spet ne smemo vrednosti denarja preceenjati, sicer utegne postati otrok lakomen in skop. V vsakem otroku je nekaj nagnjenja k razpisnosti, ki ga moramo že v zgodnjem detinstvu voditi in smotrno brzdati.

To vzgojna dolžnost je predvsem materina naloga. Ona je tista, ki otroku že v zgodnji mladosti privzgoji čut varčevanja in ustvari pravi odnos do denarja. Modra mati kupi otroku »šparovček«, bodisi ribniškega prašička ali pa lesen »šparovček«, ki se ne da odpreti, kadar otrok sam hoče. Zdej otrok meče vanj denar po litah ali po centesimih. Vsakokrat, kadar vrže denar v »šparovček«, naj si zapomni, koliko denarja je že v njem. Ko je v njem okrogla vsotica denarja, »šparovček« naposled ubijemo ali odpremo in vzamemo iz njega denar.

Ta denar je čisto otrokov, otrok sme z njim ukreniti in kupiti, kar si zaželi. Kaspak bo kmalu spoznal, da so njegove želje omejene po vrednosti denarja, saj si s sto litami še ne bo mogel kupiti jahalnega konjčka ali bobna. Morda bo nekoliko razočaran, toda nič ne de. Saj je še mnogo drugega lepega in koristnega.

Kar si lahko kupi tudi za sto lit. So še poceni igračke, barvice, slikanice ali knjige, lopatke, vsa tista roba, ki ni pretirano draga. Otrok se nehoti posvetuje z mamo, kaj naj kupi. Materina naloga je pa, da otroka pouči, mu svetuje ali odsvetuje, če namerna kupiti kaj neprimerne ali ne vrednega.

Večje otroke — takšne, ki že hodijo v šolo — hkrati tudi navajamo, da zapisujejo svoje izdatke in prejemke. Takšni zapiski bodo otroku v zabavo in veselje, posebno če bo videl, da jih odrasli upoštevajo. To je njegovo malo knjigovodstvo.

Takšno zapisovanje je za otroka zabavno in koristno hkrati. Mimogrede ga pa navaja k rednosti in varčnosti, ki sta gotovo med zelo lepimi človeškimi lastnostmi.

Mnogo je otrok, ki morajo že v rani mladosti zdoma, bodisi da študirajo v mestu, bodisi da morajo s trebuhom za kruhom. Tako pridejo že mladi v življenjski vrtinec, kjer velja ohraniti čisto in bistro glavo in prav obrniti denar. Če tak otrok ni od doma navajen denarja varčevati, ga kmalu porabi za nepotrebne stvari, ob koncu meseca mu ga pa zmanjka. Če otrok razen tega nima dovolj stroge vzgoje ali pa moralne hrbtnosti, se zgodi, da skuša priti do denarja na nepošten način. Pogosto si pa denar tudi izposodi in mora pozneje plačati zanj tako visoke obresti, da je oškodovan. Zaplete se s takšnimi kupčijami v razne umazane zadeve, ki se iz njih ne more izmotati.

Vse to se ne more zgoditi, če je otrok kar se tiče ravnanja z denarjem pravilno vzgojen. Zato takšna vzgoja ni samo priporočljiva, temveč neobhodno potrebna, saj navaja otroka k samostojnosti, ki je gotovo najlepše darilo, kar jih prejme na pot mlad. doraščajoč človek. S. L.

(Ti trije modeli so risani izrečno za »Družinski tednik« in niso bili še objavljeni) Tri lepe športne poletne obleke. Prva je iz temno rjavega blaga in ima na krilu dva žepa in dve gubi. Hrbtel je ukrojen prav tako kakor prednji del živolka. — Druga obleka je iz temnomodrega blaga in ima zvončasto krilo. Ovrtnik in pas sta bela. Tretja športna obleka, ki nam v hladnejših poletnih dneh nadomešča kostim ali plašč. Zapevja se v pasu. K njej nosimo vložek ali pa bluzico.

Če se urežemo ali ranimo

Če se pri rezanju zelnata solata ali rezance urožemo v prst, prične rana takoj krvaviti; v tem trenutku je narava že sama pričela svojo zdravljenje. Kri, ki priteče iz rane, izbere namreč vse umazanijo in vse škodljive snovi, ki so prišle v rano z nožem ali kakor koli drugače.

Zato je najboljša, če rano od strast nekoliko pritisnemo da zelo zakrvari, nato pa zatisnemo. Pri majhni rani se kri sama ustavi, saj se na prerezu kri sesede in stoji in odprtino zanaši. Ta krasta varuje rano pred zunanjo nevarnostjo, pa tudi pred udrarcem in okuženjem. V notranjosti pa struina kri spet združuje krvne žilice, ki so se bile prej pretrgale in se tako naredo nove krvne cevčice. Okrog rane koža zardí ali tudi oteče, ker kri živahnost kroži, da se kar najhitreje tvorijo nove stanice, novo meso in koža. Ko zraste nova koža, odpade struina krvni obroček — krastica, narava je dovršila svoja zdravljenja.

Pri večjih ranah je nevarnost krvavitve večja, zato moramo k zdravniku. Če je rana večja, je tudi možnost, da pride vanjo več nesnage, večja. Rana se tedaj lahko okuži in prične gniliti. Zdravnik zato rano razkuži. Pri velikem prerezu je pretrgan tudi kakor važnih žil zato bi bilo tvegano, če bi čakali, da bi jih narava sama zvezala. Ranjeni bi izgubili ta čas preveč krvi, kar je smrtonosno.

Ali je boljše, da imamo rano obvezano ali prosto? Če je rana prosta, se hitreje celi, toda možnost okužitve je večja zato, ker se lahko na rano ponovno udarimo, tako prične krvaviti. Če je pa rana obvezana, se celi nekoliko počasneje, zato se nam pa ni treba bati, da bi se okužili. Zato naj torej velja: majhne rane na takšnem mestu, kjer je možnost udara majhna, naj ostanejo proste, vse druge pa obvezimo.

Vzgoja pred rojstvom?

Ljudska vera je že od nekdaj pripisovala okolici in življenju noseče matere velik pomen. Češ da vplivata na značaj in celo na zunanost še nerojenega deteta. Posebno verjamejo preprosti ljudje v tako imenovano »zagledanje«, češ da se noseča žena lahko »zagleda« v lepo ali pa v pohabljen bitje in da pozneje njen otrok nosi odraz tega »zagledanja«.

Norveški pisatelj in pesnik Björnson, znan posebno po svojih kmetskih novelah, pripoveduje, da se je nekoč, prav ko je bila njegova žena v blagoslovljenem stanju, vozil z njo v vlakcu z nekim gospodom, ki je imel na desnem ušesu grd izrastek. Ko so se z njim zapletli v pogovor, je moral žena nehoti venomer misliti, kako neprijetno bi bilo, če bi tudi njen otrok imel tak izrastek na ušesu. In glej, ko se je otrok rodil, je res imel prav tako izkaženo uho, ki so mu ga šele z operacijo popravili.

Björnson pripoveduje dalje: »Nekaj let pozneje, preden se je rodil naš najmlajši, sva z ženo potovala v tujino. V kraju, kjer sva živela tisti čas, je bil tudi neki naš znanec, ki je hudo škilil. Večkrat je prišel k nama v vas in se pogovarjal posebno rad z mojo ženo. Žena se je kajpak bala, da se ne bi s tem otrokom ponovil isti primer kakor z njenim prvorojencem. Ves čas je živela v strahu, da ne bi tudi novorojenček škilil. Njena bojazen ni bila neupravičena. Otrok je pri rojstvu in še nekaj let pozneje zelo škilil; šele z operacijo smo mu popravili oči in vid.«

Ceprav je to pripovedovanje verodostojno, čeprav se zdi, da dokazuje upravičenost ljudske vere, vendar se ni neizpodbiten dokaz, da se noseča žena res lahko »zagleda«. So pa zdravniki, ki »zagledanje« čisto ne zanikajo. Karl Ernst von Baer (1792 do 1876) ustanovitelj modernega nauka o razvoju, navaja za primer svojo lastno sestro. Ko je bila noseča, se je nekoč zelo prestrašila velikega požara v bližnji svojega doma. Tri mesece nato je rodila dete, ki je imelo na čelu ognjenordeč madež. Ta je počasi bledeel in je v osmem letu čisto izginil.

Tudi zdravniki današnjega časa so že mnogo razpravljali o »zagledanju«, vendar si še niso na jasnem, ali je možno ali ne. Že 500 let pred Kristusom je grški zdravnik Empedoklej pisal, da je »zagledanje« v zvezi z materino fantazijo, ki ima velik vpliv na še nerojenega otroka. Ko se je v 19. stoletju razvila natančna veda, so se spet pojavili dvomi o dotedanjem mišljenju glede »zagledanja«. Vse bolj se je uveljavljalo prepričanje, da že pri gotovih oblikah in organih nerojenega otroka »zagledanje« ne more ničesar pridati ali izpremeniti. Tako je tudi znameniti fiziolog novejšega časa Johannes Müller v svojem »Priložniku fiziologije« izjavil, da »zagledanje« ni možno. Nobenega neizpodbitnega dokaza ni, da imajo neprijetna doživljanja noseče matere kakšen vpliv na že spočeto dete. Tudi primeri, ki jih navajajo resni in verodostojni ljudje, niso še dokaz, temveč samo niz slučajnosti.

Tako imenovano »ognjeno znamenje« je nova tvorba zelo razširjenih in razvitih krvnih žilic, ki nastopa lahko plosko ali pa v obliki izrastka. Podobni so madeži na koži, ki nastopajo zaradi zgoščanja pigmenta v nekaterih delih kože in so po obliki in velikosti zelo različni, ploski ali izraščeni in celo poraščeni. Obe obliki

ZA LEPE NOGE

Strokovnjaki pravijo, da je lepo ono žensko stopalo, ki je tako dolgo, kolikor znaša sedmi del celotne telesne višine. Drugi prsti na nogi mora biti tako dolg kakor palec, rajiši še malo daljši, nikakor pa ne krajši. Obok stopala naj bo tako visok, da moremo, ne da bi se trudili, tedaj ko stojimo, podenji postaviti dva prsta.

V prejšnjih časih so telovadnji učitelji učili, da mora ženska stopala tako, da pri hoji obrača stopala nazven. Mlajša generacija je v tem dokaj na boljšem, strokovni učitelji so namreč spoznali, da takšna nenaravna hoja poveča naginjenje k ploski nogi in predpisali naravno hojo.

Trdi meslni tlak je v večini primerov kriv, da nimamo tako prožnih nog, kakor bi jih po naravi morali imeti. Zato moramo vsaj polni noči večkrat okrepiti s tem, da hodimo čim več bosi, pa bodisi po travi ali po pesku. Dobra vaja za krepitev in naravno lepo noč je tek po prstih. Učinkovita je tudi vaja, pri kateri se vsaj po petkrat dvignemo na prste, nato pa spet spustimo na cel podplati. S tem dosežemo, da postane stopalo prožno in elastično.

Če hočete imeti zdrave noge, jih po vsaki ceni morate vsaj enkrat na dan dobro okopati v topli vodi, ki ste ji pridali kakšnih osvežujočih soli. Posebno one, ki se jim noče rade počte, morajo umivanju nog posvečati posebno pažnjo. Tem posebno priporočamo kopanje nog v vodi, ki so ji dodale nekaj kapljic kisa. Takšna kopel jih bo nenavadno osvežila. Če vas bodo noge po tej kopeli skelele, si jih najprej namažite s kakšno mastno kremo, potem pa popudrajte s kakšnim praškom ali pudrom proti znojenu.

Lase, ki preobilno izločajo toščo, je težko urejevati in so zmerom videti nekoliko zanemarjeni. Samo rahle, suhe lase moremo zmerom lepo počesati in si same urediti primerno pričesko.

Ker se na mastnih lasih hitreje nabere nesnaga, ko na suhih, jih moramo večkrat umivati in tako izločanje toščo le še povečamo. Z umivanjem torej maščobe ne moremo trajno odpraviti. Najboljše je, da se za tečemo v tem primeru k lasnemu pudru. Z njim si posujemo lase in si jih nato dobro počesemo. Ko se nam zdi, da je puder vso maščobo vsesal, ga spet izčesemo z lasi, in sicer tako, da ščetkamo glavo od lasišča do konca las. To delamo toliko časa, dokler nismo spravili z las vsega pudra.

Dobro je, če si lase zvečer napudramo in potem zjutraj puder izčesemo. Tako ne zmanjšamo samo maščobe na lasih, temveč tudi na lasišču. Če se povečanemu izločanju maščobe pridruži še masten prhljaj, je najboljša, da odidemo takoj k kakšnemu zdravniku-kozmetiku, ki bo ugotovil, kje tiči vzrok temu odvečnemu izločanju maščobe. Vzrok zelo mastnih las lahko tiči v prebavi. Mnogokrat namreč na lasišče vplivajo neke bakterije, ki se pri presnavljanju hrane razvijajo v črevesju. V tem primeru si pomagamo z uživanjem navadnega rdečega korenčka, ki je zato izvrstno zdravilo. Če bi ženske s mastnimi lasmi pojedle dva meseca vsak dan po dva korenčka, bi nevesočnost izginila. Tudi borovnice, ki jih bomo zdej kmalu lahko jedle, saj v gozdu že cveto, v tem primeru pomagajo. Seveda je pa v resnejših primerih za vsako najboljša, da vpraša zdravnika za svet.

Moderna poletna obleka iz temno rjave svile; po krilu so počez vložene proge iz blaga kremaste barve.

Ali se otroci zdaj hitreje razvijajo ko v prejšnjih časih?

Znanstveniki so ugotovili zanimivo dejstvo, da so otroci v današnjih časih hitreje razvijajo in tudi približno dve leti prej dozore, ko pred tridesetimi leti. To velja predvsem za mest-

no mladino, v večini primerov so pa to hitro zorenje ugotovili tudi pri kmečkih otrocih. Zaenkrat znanstveniki še niso mogli ugotoviti, kaj je temu vzrok.

Ali bi rade kaj vedele o trubadurjih?

Trubadurji so bili poltuoči pevci, ki so v srednjem veku po gradovih opevali žensko lepo in milino. Trubadur je moral v vezani in nevezani besedi opevati ljubzensko doživljanje, borbo med dvema ljubzenskima tekmečema in lveganje v ljubezni. Včasih so se zbrali trubadurji k »trubadurškemu sodišču«. Eden izmed njih je bil sodnik, ta si je izbral svoje svetlovalce. Drugi so smeli staviti razna vprašanja. Med njimi so bila nekatera prav zanimiva. Na primer:

1. Ali po svoji smrti želiš svoji ljubljini smrti ali pa drugčaka moža?
2. Kaj je hujše: nezvestoba zakonškega moža ali nezvestoba ljubimca:
 - a) če ostane zakonski mož ženi zvest?
 - b) če je zakonski mož te žene tudi nezvest?
3. Če bi bila tekmeča pri lepi ženski, ali bi rajši videl, da grem ponoči k njej, ko ti prihaja izpod njene okna, ali da prihajam jaz od nje, ko si ti namenjen pod neno okno?
4. Tebe je ljubila. Nato je ljubila tudi mene, toda ni mi povedala, da je tudi se tebi naklonjena. Kateri izmed naju je bolj vreden pomolovanja?
5. Če bi te ljubljena varala, ali bi hotel to vedeti, čeprav se zavedaš, da ti ti gotovost povzročala silne bolečine ljubosumnosti in užaljenca ponosa?

Dvoje spoznamo iz teh vprašanj: da je bilo že nekdaj orav kakor danes težko ujeti in obdržati srce lepe ženske in da so ljudje imeli nečisto dni zelo mnogo časa in malo resnosti, da so se tako ukvarjali s takšnimi ničnimi problemi.

(Kölnische Illustrierte Zeitung.)

Ni dovolj, da greste v zaklonišče sami. praznik rok in brez brane. Vzemite vselej s seboj tudi nekaj prtljage, odeje in toplo obleko!

NAŠ NAGRADNI NATEČAJ

Kotiček za praktične gospodinje Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Koruzni žličniki z rižem

Vzemi 30 dkg riža, in ga kuhaj v slani vodi približno četrt ure, primešaj mu 30 dkg belega koruznega zdroba in ga kuhaj še četrt ure, nato odstavi. Ohlajenemu dodaj 1 liter in dobro premešaj oblikuj žličnike in jih polagaj v slan krop še za četrt ure. Ko so žličniki kuhani jih potresi s parmskim sirom, polji z vročim maslom in drobtinami in serviraj s solato.

S. S., Ljubljana

Mesni zvitek

Napravi navadno kvašeno testo in ga pustil da nekaj časa shaja. Medtem sesekljaj nekaj govedine, prepraži jo s čebulo, česnom, petršiljem, ma-

jaronom, poprom in soljo in dusti, da se ohladi. Zdej razvaljaj shajano testo, namaži ga s prepraženim mesom in zvilj. Struco pusti shajati še nekaj časa, nato jo speci. Narežeh jo za nedeljsko večerjo h kakršni koli solati, najboljše pa k fižolovi.

S. S., Ljubljana

Strukljij z drobtinami za juho

Naredi vlečno testo za struklje. Medtem ko testo počiva, priprav nadev, in sicer: V malo vode namoči potrebno količino drobtin, tako da te nadev gost. Dodaj 1 liter in žlico olja. Zvaljano testo zdej namaži s tem nadevom, ga zvilj in zavij v prtlič in kuhaj 20 minut. Ko te kuhan, ga zreži in dai na juho. Ako pa temu nadevu dodaš malo sladkorja cimeta in marmelade in kuhane nato še nekoliko zabeliš, dobiš izvrstno močnatp jed.

V. M.

Za vsak prispevek, objavljen v »Kotičku za praktične gospodinje«, plačamo 10 lir. Znesek dvignete lahko takoj po objavi v naši upravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevek navlojite na Uredništvo »Družinskega tednika«, Kotiček za praktične gospodinje, Ljubljana, Poštni predal 253.